

Teze i protuteze o kaznenom progonu počinitelja ratnih i poratnih zločina sa strane komunističkog partizanskog pokreta i komunističkog režima

veljača 9th, 2011

Društvo koje je ravnodušno na desetke (možda i stotine) tisuća žrtava komunističkog partizanskog pokreta i komunističkog režima, te država koja ništa ne poduzima da bi procesuirala odgovorne za te zločine, ma koliko danas malobrojni i stari oni bili, ne mogu se smatrati zdravim, pravednim, demokratskim ili proeuropskim. Takvo društvo i takva država još uvijek žive u strahu – onom istom strahu što su komunisti ustanovili svojim terorom, masakrima i represijom.

Ni Vukojevićeva komisija ni Crkva nisu istražni organi, a u istraživanju zločina u ratu i poraću ipak je bilo stanovitih uspjeha od pada komunizma. No, ovdje nije riječ o znanstvenom istraživanju nego o otkrivanju zločina, po mogućnosti i počinitelja. Ovdje je metodologija sasvim drugačija i ne može se diskreditirati pozivom na Vicu Vukojevića. Osim toga, može li policija ignorirati bilo koje pronađeno mrtvo tijelo? Zar ona po zakonu ne mora istražiti sve okolnosti svake nasilne smrti? A ovdje se upravo to preporuča i gotovo redovito događa. Primjerice, kako je moguće da, nakon otkrivanju masovne grobnice u Križu Brdovečkom 2009. godine, u kojoj po procjenama ima oko 4.500 likvidiranih, gotovo ništa nije poduzeto oko okapanja, a samo nekoliko kilometara dalje, u Mostovcu kod Dobove, u Sloveniji, već je u tijeku ekshumacija masovne grobnice pronađene u studenom 2010? Vrijedi li za Hrvatsku Rezolucija parlamentarne skupštine Vijeća Europe o zločinima totalitarnih režima (1996.) i Rezolucija o europskoj savjesti i totalitarizmu (2009.) ili je to samo farsa, koju dijelovi političkog vrha namjerno ne primjenjuju, pa čak i napadaju? Može li se tolerirati bezobrazno cvrkutanje raznih javnih djelatnika, koji u istraživanju zločina komunizma vide tek izborni trik? Uostalom, kako se takvi mogu pozivati na Tuđmana, koji bi navodno bio protiv otvaranja ovog pitanja? Naravno, Tuđmanovo mišljenje ne možemo znati, ali kako to da oni koji se Tuđmana inače odriču, u ovom slučaju na njega gledaju kao na saveznika u borbi protiv zakonitosti? Ispada da je Tuđman bio negativan u svemu osim u amnestiji komunističkih zločina.

Neistina je i stvarni povijesni revizionizam tvrditi da su žrtve komunizma zaslužile kaznu, koja je iz „tehničkih razloga“ (nisu imali zatvore) mogla biti samo jedna – smrtna. Kad bi to bilo tako, moglo bi se logično zaključiti da je nacifašistički, pa i ustaški sustav, bio bolji, jer nije likvidirao baš sve svoje stvarne ili moguće protivnike. Budući da to ne može biti točno, posve je jasno da povijesni revizionisti koji štite „ugled“ komunista operiraju s istim „argumentima“, kao i povijesni revizionisti koji štite „ugled“ fašista.

Neistina je i stvarni povijesni revizionizam tvrditi da su pripadnici komunističkih snaga što su tijekom rata, te svibnja, lipnja i ljeta 1945., pa i kasnije, likvidirali pripadnike raznih poraženih pokreta zapravo vodili borbu protiv oružanih neprijatelja, koji su pokapani tamo gdje su i poginuli s puškom u ruci. Ne, riječ je uglavnom o zarobljenim i nenaoružanim protivnicima, koji su sustavno likvidirani, bez suda i mogućnosti obrane. Budući da su najčešće likvidirani raznim NKVD-ovskim metodama masovnih egzekucija, prakticiranih u Sovjetskoj Rusiji od revolucije, pokapani su u masovnim grobnicama, posebno obrađenim za te svrhe (rudokopi poput Hude Jame, tekovski rovovi poput onih kod Teznog, te Mosteca kod Dobove, ili na poljima smrti, kojih doista ima na tisuće po cijeloj bivšoj Jugoslaviji, ne samo u Sloveniji i sjeverozapadnoj Hrvatskoj). Suđenja, kojih je bilo iznimno malo, u fazi partizanskog rata da ne govorimo, rezervirana su isključivo za viđenje pripadnike protivničkih pokreta i to često radi kompromitacije drugih kritičara režima. Tako se ustaškom zločincu Lisaku sudi u procesu protiv nadbiskupa Stepinca, kako bi se potonjeg što je moguće više ocrnilo. Zato je jednostavno neistina tvrditi da su žrtve komunističkih egzekucija uživale blagodati vojnih suđenja.

Neistina je, bešćutno je, a i primjer je stvarnog povijesnog revizionizma tvrditi da jugoslavenski komunisti nisu likvidirali žene i djecu, te da se takve likvidacije ne bi smjele doživljavati kao hrvatska narodna tragedija. U Kurilovečkoj šumi, uz selo Okuje kod Mraclina, općina Velika Gorica, ljeta 1945. likvidirano je nekoliko desetaka djevojaka (starih između 14 i 16 godina), pripadnica Ustaške mladeži. Moguće je da ima onih koji misle da su i one zaslužile smrt bez suda i obrane. Zar četnici nisu tako postupali u nizu pokolja u ratu protiv Hrvatske 1991. godine? Zar takva logika ne opravdava i njihove zločine?

Neistina je i stvarni povijesni revizionizam tvrditi da su komunističke represivne ustanove (OZN-a i dr.) osnovane radi borbe protiv poratnih odmetnika. One su osnovane radi provođenja terora protiv svih protivnika komunističke diktature, kao tipične totalitarne političke policije. Među protivnicima nametnutih komunističkih diktatura bilo je i mnogo nekomunističkih antifašista, kojima je za zlo uzimano upravo to što se nisu mogli diskvalificirati kao „fašisti“, termin koji su komunisti rabili i za Vladka Mačeka.

Neistina je i stvarni povijesni revizionizam sugerirati da su de Gaulle i drugi demokratski političari odobravali „antifašistički“ teror nakon rata. Bilo je to djelo komunističkih snaga poput FTP, koje su u Francuskoj doista ubile oko 10.000 stvarnih ili navodnih kolaboracionista u četiri mjeseca vrlo nestabilne situacije nakon savezničkog iskrcavanja u Normandiji u lipnju 1944. Komunistički su partizani slično tomu djelovali u Italiji (Emilia-Romagna i Lombardija), gdje je ubijeno 15.000 protivnika. No, tamo gdje komunisti nisu bili snažni, primjerice u Belgiji i Nizozemskoj, bilo je relativno malo takvih egzekucija bez suda i mimo pravnog sustava – u Belgiji 256, u Nizozemskoj oko 100.

Besmislica je i jasna manipulacija tvrditi da bez „organizirane antifašističke borbe koju je vodio Tito“, dakle bez jugoslavenske komunističke revolucije, mi danas ne bismo imali Hrvatsku. Oslobođenje od fašizma omogućilo je nacionalne slobode i državnu nezavisnost na europskom Zapadu, a oslobođenje od komunizma omogućilo je nacionalne slobode i državnu nezavisnost na europskom Istoku. Mi danas ne bismo imali Hrvatske da je opstao jugoslavenski komunistički režim, kao što je i nismo imali pod tim režimom. Zato se ne može tvrditi da je „antifašizam ‘otac Domovinskog rata’“. **Uostalom, to se odnosi ne samo na zemlje u kojima je za Drugog svjetskog rata postojao jak komunistički pokret, kao u Hrvatskoj, nego i na one za koje se to ne može reći. U Estoniji, primjerice, nije bilo nikakvog značajnog otpora Nijemcima. Nije ga ni moglo biti, jer su Estonci njemačku vojsku doživljavali osloboditeljskom nakon iskustva sovjetske okupacije 1940. godine. Unatoč masovnim deportacijama i naseljavanju ruskih i drugih sovjetskih doseljenika nakon početka nove faze sovjetske prevlasti (jesen 1944.), Estonci i danas postoje, nisu nestali poput Tračana i Ilira, a njihova je zemlja članica EU i NATO, možda upravo zato jer u Estoniji ne postoje vodeći političari s komunističkim simpatijama.**

Neistina je i stvarni povijesni revizionizam tvrditi da zločin nije ratni, ako je državni. Što inače znači tvrditi da ne zastarijevaju ratni zločini samo ako su počinjeni prije kraja rata, dakle prije 8. svibnja 1945? Što znači tvrditi da je formiranje komunističke vlasti (jer to je stvarna vlast nakon rata), te sve formalnosti kojima su te vlasti prikrivale komunistički partijski monopol i diktaturu (izbori, ustanove, policija, vojska, sudovi), legalno jer je državno? Zapravo, takva tvrdnja briše razliku između ratnog i mirnodopskog zločina, koje povezuje ista ideologija monopolizacije vlasti u službi „uzvišenih“ i „povijesnih“ klasnih interesa. To je ona revizija Drugog svjetskog rata, o kojoj se sa strepnjom govori u krugovima vezanim za komunistički pokret, jer njihovo je mirnodopsko bezvlašće bilo izravan nastavak ratnih represalija počinjenih pod firmom pravde i osvete.

Manipulacija je upoređivati fašizam s „antifašizmom“, i to na način da je prvi od početka zlo, a drugi u slobodnoj izvedbi tu i tamo dopušta pojedinačne ekcese. Prije svega, ovdje nije riječ o antifašizmu, što je kod nas odnedavno komunističko novo ruho, dakle kamuflirani komunizam.

Ovdje je riječ o komunizmu kao takvom. I Roosevelt i Churchill i de Gaulle i kralj George VI. bili su antifašisti (bez navodnika), ali nisu promovirali ideologiju što je stvorila prinudne kolektivizacije, gulage, katyne i kulturne revolucije. Niti su to bili ekcesi. Riječ je o samoj biti onoga što je, kao i fašizam, također zlo od samog početka. **Komunizam u svojoj utopijskoj želji stvaranja savršenog društva propagira i provodi nasilje, te nasrće na ljudsku slobodu, imetak i integritet. Ne samo da se u isto vrijeme može biti i protiv fašizma i protiv komunizma, nego je to nužnost u zemljama gdje se ostaci ovih ideologija još uvijek nadopunjavaju u borbi protiv demokracije. To još ne znači da su svi komunisti zli ili nevaljali ljudi. Ljudi često prihvaćaju nehumane ideologije u vjeri da čine dobro. Protiviti se totalitarnim ideologijama – fašizmu i komunizmu – ne podrazumijeva opreku prema ljudima, ma koliko bili u krivu – nego protiv nehumanih ideologija.**

prof. dr. Ivo Banac

P. S. Odlomci u tekstu koji su označeni debljim slovima nisu objavljeni u Globusu kao odgovor na teze Stjepana Mesića.

<http://www.vecernji.hr/vijesti/ivo-banac-cenzurirali-su-moj-komentar-mesicevih-stavova-clanak-250445>

[12 Comments »](#)

12 Responses to “Teze i protuteze o kaznenom progonu počinitelja ratnih i poratnih zločina sa strane komunističkog partizanskog pokreta i komunističkog režima”

- [žak: 9. veljača 2011. u 4:36 poslijepodne](#)

Čestitam profesore Banac ovim člankom i hrabrošču zaslužujete veliko poštovanje i divljenje

- [zdenko matičić: 9. veljača 2011. u 5:24 poslijepodne](#)

Nema živaca upuštati se u raspravu s gospodinom Bancem, kojega sam cijenio sve dok nije otkrio svoju pravu narav - zapjenjeni i zasljepljeni protivnik bivšeg sustava, što si kao navodni znanstvenik ipak ne bi smio dopustiti, a kao kratkotrajni zastupnik, pravdajući to zakonom, ponašao se kao najobičniji kokošar.

Dakle, ukratko (pametnom dovoljno) - ako Mesić političar i zastranjuje u umanjivanju ratnih partizanskih i poratnih komunističkih nedjela, Banac znanstvenik to si ne smije dopustiti u kontrasmjeru. A upravo to čini, ne prvi puta, znači nije slučajno. Sve zločine treba kazniti bez ostatka. Samo, “gosparu” Banac, što ćemo s vama bolnom istinom da su II. svjetski rat počeli nacifašisti i srećom ga izgubili, jer da nisu, u kojoj biste i kakvpj tek tad državi živjeli, ako bi uopće živjeli (Hitler bi vrlo vjerjatno sve nearijevece ili asimilirao ili istrijebio, a u “najboljem” slučaju pretvorio u robove), buzdovanu zapjenjeni!

- [Ivo: 9. veljača 2011. u 6:39 poslijepodne](#)

Bolje ikad nego nikad – poznata je izreka. Ako je netko odlučio da su se stekli uvjeti da se sa ovim dijelom naše prošlosti raščisti, dobro je odlučio. Pa ma koji ga razlozi tome vodili, osobni, karijeristički, predizborni..., najmanje je bitno, ako se to obavi onako kako je jedino moguće i poželjno. Ako se to svede na predstavu o pojedinim neodgovornim pojedincima, tada to nije iskreno i odgovorno odrađen posao, jer treba suditi sustavu a ne pojedincima jer

to je bio zločinački sustav koji još uvijek ima svoje aktere u postojećim strukturama vlasti, u poziciji i opoziciji. Nama bez obzira na odmak od 20 godina od pada komunizma, ili recimo 15 godina nakon rata nije omogućeno da na miru i do kraja znanstveno konačno razbistrimo taj dio svoje povijesti, jer poznato je da povijest pišu pobijednici, (hrvatski narod u domovinskom ratu to očito nije bio).

Kompletan društveni ustroj od državne birokracije, sudstvo, školstvo, znanstvene elite, te sve ostale sfere društva nisu unutar sebe osjetile promjenu koju su morale osjetiti. Da je rođena samostalna, samosvojna, odgovorna hrvatska država koja je attribute svoje državnosti i nacionalnog identiteta morala izgraditi u novom okruženju. Zašto nije, kako je zaustavljena i na kraju spriječena u svojoj duhovnoj i nacionalnoj obnovi to je sada druga priča, ali je činjenica da nije i da je sam rat bio prvi, i vjerovali ili ne, lakši dio posla. Oni koji smatraju da se prošlosti ne moramo vraćati, da im je dosta ustaša i partizana, odgovor je: Ako se ne vraćamo prošlosti, domovinski rat će se pretvoriti u ustaški ustanak, država tada stvorena pretvoriti će se u novu NDH. Moramo se vraćati prošlosti da nam se ne grade četnički spomenici po Hrvatskoj, da ne slušamo poruke kako je crvena zvijezda petokratka znak demokracije mira i ljubavi. Njemci su poslije II s.r. doživjeli svoju katarzu, ustaški pokret i država preko svake mjere, tako da svakom hrvatu i sama pomisao na samostalnu hrvatsku državu postane odbojna.

U rat i obranu domovine nije otišao taj dio naslijeđene kamarile koja je ostavljena na svojim pozicijama u ime pomirenja i praštanja, te im je omogućeno da sada ruše same temelje i identitet hrvatske države. Zbog toga je potrebno puno jedinstvo hrvatskog naroda i svih domoljubnih političkih opcija da se pobijedi na idućim izborima i ova sada samo farsa od istrage, nastavi u punom mogućem opsegu i do kraja. Svaki imalo nacionalno svijestan misleći intelektualac nema pravo šutjeti. Svi sitni politički profiteri i njihove sitne stranke i strančice isto tako moraju sada sebe pogledati u ogledalo i reći: vrijeme je da sebe dam i konačno da zaista napravim nešto za ovu zemlju. Zaista je vrijeme da imamo malo mira i da konačno svoju povijest napišemo sami.

- [hermina: 9. veljača 2011. u 6:42 poslijepodne](#)

IZNENADJENA SAM KOLIKO PUNO GROBNICA POSTOJI.KAKO MOGU UBOJICE MIRNO ZIVJETI NAKON TAKVOG ZLODJELA.TO MI JE NEPOJMLJIVO. MESIC MANOLIC SA SVOJIM IZJAVAMA OSTAVLJAJU DOJAM DA PUNO ZNAJU,A,MOZDA SU CLANOVI NJIHOVIH FAMILIJA IMALI POSLA SA TOM PRLJAVOM POJAVOM.KAKO SE JE TITO MOGAO OPUSTENO ZIVJETI NAKON TOLIKO UBOJSTAVA.MESIC NEVOLI HRVATE I HRVATSKU.NE KUZIM ZASTO KJUDI KOJI VOLE KOMUNIZAM NE ODU ZIVJETI U KINU.MESIC MANOLIC JOSIPOVIC

- [Josip: 9. veljača 2011. u 7:07 poslijepodne](#)

Uvijek ista priča.

Kad HDZ osjeti da gubi kontrolu nad narodom...HOPA! Izvuku se novi detalji oko grobnica...i tako prije svakih izbora. Svake godine neki će novi Karamarko dizati ulog da plaši preplašeni narod od nove aveti komunizma. Sve je to samo i u svrhu bacanja pijeska u oči. Razlozi su jasni: nije stvar da li je netko ljevičar ili desničar, stvar je u tome da li je netko lopov ili nije, te koliko kani ostati na vlasti manipulirajući žrtvama i mahanjem istih ispred nosa. A žrtve se roštiljaju u svojim grobovima koliko puta su poslužili nitkovima da osanu na vlasti. Šta je Vukojević napravio? Tko je ikome branio da objavi rezultate? Kako će se ovaj put ova tema iskoristiti? Umjesto u pastire, izgleda da imamo draft i za ovce...

- *joeglas1*: [9. veljača 2011. u 7:12 poslijepodne](#)

Gospodine Despot-s interesom sam pročitao vaš današnji članak u “Večernjem”(9. veljača 2011.)ji zahvaljujem vam na sve napore svih ovih godina koje ste uložili da jugoboljševički zločini budu raskrinkani.Malo mi je čudno što nema broj mogućih žrtava za Ličko-Senjsku Županiju.Bez ikakve sumnje,utvrđeno je da je samo u Gospiću u travnju 1945. ubijeno oko 400 ljudi a od svibnja do rujna 1945. oko 2600-”Politički zatvorenik2 u nekoliko navrata je objavio imena nekih 400 žrtava s datumom hapšenja i likvidacije iz svih krajeva Hrvatske koje su smaknute u Gospiću.Samo iz Zagrebačkih bolnica je ubijeno oko 4600 teških ranjenika (ne svi u Zagrebu,kao npr s transporta u Sloveniji).Meni je Zdravko Dizdar rekao da je u Zagrebu i okolini pobijeno 27 tisuća ljudi.Jedan kategorij žrtava su onih pobacanih po rijekama-na tisuće prema priznanju ondašnjeg partizanskog tiska.Koliko je ljudi pobijeno po zatvorima,itd.A gdje je Bosna (Podgradci na Kozari-2464 Domobrana iz logora iz Slavonske Požege,Crvena Stijena preko 600,itd.

- *frida*: [9. veljača 2011. u 8:36 poslijepodne](#)

Maticic,kaj se pjenite,procitajte si clanak jos jednom,polako.kamo sreće da se intelektualci vise pojavlju sa svojim tezama.

- *mihaela ivsic*: [9. veljača 2011. u 9:23 poslijepodne](#)

Gospodine Despot,
bez obzira na sve simpatije i antipatije koje mu se upucuju prof. Banac je i opet u pravu. Citajući djelove teksta koje je Globus ispustio, mora se zaključiti da se to nije zbilo ni iz slučajnosti a niti iz pomanjkanja novinskog prostora.
Sezdeset godina nakon rata međusobno si zamaglujemo poglede i horizonte nerijesenim ratnim i poratnim povijesnim kompleksom ustastva i partizanstine.
Prof. Banac iznio je za Hrvatsku jednu vaznu (i cenzuriranu) recenicu koja pogadja bit stvari:... Ne samo da se u isto vrijeme može biti i protiv fasizma i protiv komunizma, nego je to nužnost u zemljama gdje se ostaci ovih ideologija još uvijek nadopunjavaju u borbi protiv demokracije. ...
Komunisticka zlodjela nisu bila eksces ali je Globusu zato uspjelo proizvest eksces bez potrebe.
Kad ce povjesnicari konacno moci preuzeti posao za koji su se spremali a politika ih pri tom podrzati?
Zasto se ne ugledamo u Nijemce i od njih ucimo kako se znanstveno i prosvjetiteljski prevladavaju uzasi vlastite povijesti?
Objavljeni tekst cini mi pravo zadovoljstvo u nadi da cemo imati prilike cesce citati tekstove prof. Banca o gore navedenoj temi.
Lp

- *brankec*: [9. veljača 2011. u 9:41 poslijepodne](#)

Gospodine Desot, neumorni ste, i to smo svi mi koji Vas pratimo zapazili. Bog Vam dao snagu i zdravlje samo da nastavite!

- *Josip*: [9. veljača 2011. u 10:04 poslijepodne](#)

“Ne samo da se u isto vrijeme može biti i protiv fasizma i protiv komunizma, nego je to nužnost u zemljama gdje se ostaci ovih ideologija još uvijek nadopunjavaju u borbi protiv demokracije”

Pa to je tako kristalno jasno i potrebno, ali dok se sa ovim stavom pokušavaju relativizirati zločini bilo koje strane, pokušaj automatski gubi kredibilitet. I jedna i druga strana nastoji

dokazati tuđu genocidnost i lako se izvrgavamo pogibelji da nas netko sve stavi u isti koš, za korist drugima.

- *Ante:* [9. veljača 2011. u 10:29 poslijepodne](#)

Mesic patoloski mrzi Hrvatsku i hrvatski narod. Mora braniti komunističke zločine, pa i otac "Tovaris" iz Orahovice poznat je po klanju Hrvata.

Mora već jednom da se ispita njegova uloga u Domovinskom ratu, kao saradnik KOS-a. 29 puta se sastajao sa zadnjim generalom KOS-a Aleksandrom Aleksijevićem, a ovaj je izjavio, kako ga je Mesic obavještavao o naoružanje HDZ i Hrvatske. Dijelio je tajne dokumente svakom protivniku Hrvatske, a za to bi trebao odgovarati, ali dok UDBA-ske strukture i dalje vladaju Hrvatskom za Mesica, Manolica, Boljkovca, Perkovića i ostale nema zime.

- *Josip:* [10. veljača 2011. u 2:04 prijepodne](#)

Ante, stara je hrvatska boljka da u svakom prepoznaju narodne neprijatelje, a ima i ona gdje je svaki pluralizam u mišljenju proglašen veleizdajničkim. Zastave su se promijenile, no ne i glave. Ne zaboravi niti podatak da je gotovo svaki 4 stanovnik naše domovine u onom sistemu bio Udbin doušnik, ne zbog ideologije, već zbog jednostavnijeg života. Kovanja je bila važnija od obraza.

Reći za predsjednika Republike (u dva mandata, direktnim odabirom) da je mrzitelj svog naroda je popriličan nonsens. I drago mi je da vjeruješ Aksentijeviću. Vjeruj mu onda i da su Dubrovčani palili gume.

Ne smeta ti što je Franjo Tuđman bio Titov general? Ne smeta ti što je Davor Domazet Lošo školovani časnik omražene JNA? Ne smeta ti što je Thompson primio novce od HDZ-a da drži začepljenu gubicu? Opreznije barataj argumentima jer bi i tvoji omiljeni likovi mogli imati itekako prljavog veša.

Huškačke "Novosti" Srpskog narodnog vijeća

veljača 3rd, 2011

U tjedniku Srpskog narodnog vijeća „Novosti“ objavljen je prilog novinara Nenada Jovanovića pod optužujućim i prilično diskreditirajućim naslovom „Nazor skriva srpske žrtve“, uz komentar da je riječ o „naučnom politikanstvu“. U tekstu Žarko Puhovski prosuđuje da Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata nije znanstvena ustanova te da je Nazorova znanstvena objektivnost upitna zbog njegove izjave da je „veoma ponosan što je sudjelovao u ratu na jednoj strani“. Međutim, činjenice pokazuju da Nazor ne skriva srpske žrtve. Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata prvi je objavio makar približan, na dokumentima „Republike Srpske Krajine“ utemeljen broj poginulih i ubijenih (dijelom čak i umrlih prirodnom smrću) hrvatskih građana na okupiranom području Republike Hrvatske (riječ je uglavnom o građanima srpske narodnosti). No, zbog novonastalih međudržavnih okolnosti i obveze poštivanja zakona, imena osoba s popisa na kojem se temelji objavljeni broj Centar trenutačno ne može objaviti. Nazor upozorava da je namjera novinara bila prenijeti čitateljima objektivnu informaciju, poštovao bi činjenicu da nešto što je u postupku pred međunarodnim sudom, što spomenuti popis jest, podliježe tajnosti sve do rasprave o tom predmetu.

Kako je riječ o prevažnoj i osjetljivoj tematici, odlučio sam objaviti Nazorovo pojašnjenje: „Kad mu je rečeno da je zbog protutužbe Srbije Centar odgodio objavu svoga popisa, jer je popis predmet protutužbe i odgovora na nju, onda to ne može biti politikanstvo, nego poštivanje zakona. To više

što je novinaru poznato da je Centar dio popisa već dao nevladinoj udruzi Documenta kako bi ga mogla provjeriti i dopuniti istraživanjem i provjeravanjem na terenu. Dali smo ga jer je Centar otvoren za suradnju i jer nam je stalo da popis bude koliko je moguće točniji i cjelovitiji. Iz istoga razloga, Centar je dio popisa koji se odnosi na Karlovačku županiju objavio zato što smo imali poprilično pouzdane izvore i suradnike za to područje. Novinaru je također poznato da svatko zainteresiran u Centru može dobiti na uvid podatke o svojim bližnjima ako se nalaze u spomenutom popisu. Popis je sastavljen, još se dopunjuje i provjerava, upravo zato da svaka žrtva bude imenovana – da ne postane puki broj u statistici. Dakako, i da bi se spriječila manipulacija poput one s brojevima poginulih u Drugom svjetskom ratu (koja i dalje traje). Do sada su arhivsko gradivo u Centru nesmetano istraživali domaći i strani znanstvenici, povjesničari iz Hrvatskoga instituta za povijest, zaposlenici Arhiva Srba u Hrvatskoj i drugi. Sve to, kao i brz i iscrpan odgovor novinaru tjednika 'Novosti' na pitanje o broju žrtava potvrđuje transparentnost rada Centra i nastojanje da se javnost upozna sa stvarnim brojem poginulih i ubijenih u Domovinskom ratu te s načinom njihova stradanja. Dakako, u planu je da se potpun popis dade javnosti na uvid. No nakon što je Savo Štrbac u protutužbu Srbije unio popis poginulih Srba u Hrvatskoj nastupile su nove okolnosti koje se moraju poštivati. Prema tome, upravo precizni podaci o broju do sada evidentiranih poginulih i ubijenih hrvatskih građana na okupiranome području Republike Hrvatske, koje je navedeni novinar dobio u Centru, potvrđuju da 'Nazor ne skriva srpske žrtve' i da razlozi trenutnoga neobjavljivanja popisa s imenima nisu 'politikantski'. Naprotiv, politikantski je upravo tekst u 'Novostima'. Novinar ili ne razumije situaciju ili ima druge namjere. To što je navedeno u naslovu neistinito je i uvredljivo, zapravo huškački. Takav kakav je - netočan i optužujući, podsjeća na naslove koji su prethodili krvavim sukobima u Hrvatskoj. Autor naslova osmislio ga je u stilu onih koji su od sredine 80-tih godina prošloga stoljeća odradili medijsku pripremu za srpsku agresiju na Hrvatsku i zbog toga snose dio odgovornosti za krvoproliće koje se potom dogodilo.

O izjavi da Centar nije znanstvena ustanova, mogu reći da je osnovan kao javna znanstvena ustanova – specijalizirani arhiv. Zadaća Centra prikupljanje je i sređivanje te zaštita arhivskoga gradiva iz Domovinskoga rata, ali i znanstveno istraživanje prikupljenoga gradiva. Ni jedno izdanje Centra nije objavljeno, a da njegovi urednici, recenzenti ili autori nisu kvalificirani (svi su doktori znanosti). U knjigama dokumenata 'Republike Srpske Krajine' glavni urednik je 'viši arhivist', dakle stručna i mjerodavna osoba. Sve što je objavljeno u izdanjima Centra utemeljeno je na dokumentima ili provjerenom memoarskom gradivu, nikako ne na pretpostavkama kojima se pojedinci obilato razbacuju, iako za njih nemaju uporišta u izvorima. Razumljivo je da u vrijeme osnivanja Centra nije mogao postojati veći broj znanstvenika s doktoratima na temama iz Domovinskoga rata, niti se veći broj doktora znanosti bavio isključivo Domovinskim ratom. Stoga se i program Centra dugoročno temelji na ulaganju u znanstveni razvoj mlađih zaposlenika. Među zaposlenima u Centru je osam doktoranada čije su teme vezane uz Domovinski rat, što je preduvjet razvoja Centra u značajnu znanstvenu ustanovu. No, bez obzira na to je li Centar upisan u registar znanstvenih ustanova, činjenica je da će se o nečem što Centar posjeduje raspravljati na međunarodnom sudu i da se to do daljnjega ne može objaviti. Komu to nije jasno, bolje je da o tome ne piše, da ne proziva i ne sije mržnju provokativnim naslovima i politikantskim tekstovima.

Izjava profesora Žarka Puhovskoga da to što je netko 'veoma ponosan na svoje sudjelovanje u ratu na jednoj strani, po definiciji poništava shvaćanje znanstvene objektivnosti' (to znači da takav ne može biti objektivni), ravna je njegovoj izjavi 'da Hrvatsku nije napala Srbija nego Jugoslavija' (kakva je to Jugoslavija nakon donošenja novoga Ustava Srbije u rujnu 1990., nakon ignoriranja kolektivnoga Predsjedništva SFRJ, potom i njegova predsjednika, te nakon odluka 'krnjega' – prosrpskoga - Predsjedništva SFRJ itd.). Valjda je u znanosti sadržaj važniji od forme (i emocija), valjda su znanstveni pristup problematici i odgovornost prema činjenicama važniji od pripadnosti nekoj stran(c)i. Nitko nije bez emocija ili predrasuda o nekome ili nečemu, i nitko nije cijepljen protiv subjektivnosti, ali emocije, osjećaji i subjektivni dojmovi ne smiju prevladati nad činjenicama utemeljenima na izvorima i dovesti u pitanje objektivnost. Stoga, profesora ne bi trebalo zabrinjavati što je netko 'veoma ponosan sudionik rata na jednoj strani', nego poštuje li 'sudionik rata' metodologiju povijesne znanosti i iznosi li u svome radu činjenice utemeljene na

povijesnim vrelima. Napokon, zašto netko tko je branio svoju Domovinu ‘po definiciji’ ne bi mogao biti objektivan?“

[37 Comments »](#)

[Hrvatski ratni plakati širili su u svijet istinu o ratu i zločinima](#)

siječanj 26th, 2011

Hrvatski ratni plakati omogućili su da mnoge istine o borbi Hrvatske vojske i policije, patnji prognanika i zločinima velikosrpskog agresora na najizravniji način prodru u svijet te su tako bili potpora ukupnoj hrvatskoj političko-diplomatskoj akciji na pridobivanju svjetskoga javnog mnijenja za pružanje političke, moralne i materijalne pomoći hrvatskoj državi, njezinoj demokraciji i neovisnosti.

Svojim su jasnim, aktualnim i sugestivnim porukama jačali moral te mobilizirali i integrirali pojedince i sve slojeve društva u obrani napadnute domovine. Pritom one svojim sadržajem nisu bile agresivne, ratno-huškačke i osvetoljubive, nego su bile usredotočene na zaustavljanje rata, promicanje prava Hrvatske na slobodu i neovisnost te ljubav prema domovini.

Napisao je to autor Marijo Reljanović u predgovoru upravo izašle knjige „Hrvatski ratni plakat 1991.-1995.“ u izdanju MORH-a, Vojnog muzeja MORH-a i Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata.

U monografiji, koja je trojezična (hrvatski, engleski i njemački), objavljen je 131 plakat, najvećim dijelom iz fundusa Vojnog muzeja.

Uz svaki plakat, osim najosnovnijih podataka, stoje kraće kulturno-povijesne napomene ili su obrađeni događaji koji su im prethodili i bili neposredan motiv njihova nastajanja. Preporučam knjigu uzeti kao dokument vremena, a u galeriji imate nekoliko plakata iz nje koji govore sami za sebe.

[14 Comments »](#)

[Tito je naredio ubojstva Hrvata](#)

siječanj 18th, 2011

Zlatko Prtenjača

Zakuhala se situacija uoči odlaska predsjednika Ive Josipovića u Njemačku. Jedna od neizostavnih tema koja će ga pratiti na putu jest njemačko inzistiranje na procesuiranju političkih ubojstava hrvatskih emigranata koja je bivša jugoslavenska tajna služba počinila na njemačkom teritoriju, njih preko 20. Uteg u odnosima Hrvatske i Njemačke sve više postaju bivši šefovi Udbe Josip Perković i Zdravko Mustać koje Njemačka traži ne samo zbog Đurekovića nego i zbog sumnje u upletenost i u neka druga politički motivirana ubojstva. Hrvatska se dosad oglušila na sve zahtjeve njemačkog pravosuđa, a ponovni zamah cijeloj priči dao je njemački tjednik „Der Spiegel“ pisanjem o bivšem emigrantu Gojku Bošnjaku koji je preživio nekoliko atentata. U njegovo ime, njemački odvjetnici, braća porijeklom Hrvati, Davor i Zlatko Prtenjača uputili su nedavno pismo njemačkome ministru unutarnjih poslova Thomasu de Maizièreu u kojem traže da se Titu posthumno oduzme najviše njemačko odličje, „Izvanredni savezni križ“, koji mu je 1974. prilikom posjeta Njemačkoj dodijelio tadašnji njemački predsjednik Gustav Heinemann. Oduzimanje traže zato jer je na suđenju Pratesu dokazano kako je Tito do smrti izdavao naredjenja za Udbina ubojstva. „Der Spiegel“ je u idućem broju nastavio s pisanjem, ovaj put objavivši informaciju da Bošnjaku prijete telefonom. Na njega se nadovezao „Focus“, drugi njemački tjednik, koji je objavio da Udba stoji i iza ubojstva švedskog premijera Olofa Palmea. I zatim se dogodila bomba u hrvatskom veleposlanstvu u Berlinu, za koju su odmah neki zaključili da je djelo radikalne hrvatske desnice, iako je upućenima jasno da akcija ima udbaški rukopis.

O svemu tome razgovarao sam s odvjetnicima, braćom Prtenjačom.

Prije nešto više od mjesec dana uputili ste pismo njemačkome ministru unutarnjih poslova Thomasu de Maizièreu u kojem tražite da se Titu posthumno oduzme najviše njemačko odličje, „Izvanredni savezni križ“, koji mu je 1974. Prilikom njegova višednevnog posjeta SR Njemačkoj dodijelio tadašnji njemački predsjednik Gustav Heinemann. Na čemu temeljite taj svoj zahtjev i čime je potaknut? Što ste sve u njemu napisali? I što njime želite postići?

Zlatko Prtenjača:

- Naš zahtjev temeljimo na principima istine i pravde, a time i na temeljima zajedničkih načela svih članica EU. Tko je zapovijedio ubojstva i počinio grozne zločine protiv čovječanstva ne može istovremeno biti poštovana i respektirana osoba povijesti. U zahtjevu smo opisali važne događaje u novijoj hrvatskoj povijesti, kao što su Bleiburg i Križni put, Goli Otok, nasilno gušenje Hrvatskog proljeća 1971., a posebno brutalan način ubojstva nevinih Hrvata u SR Njemačkoj. Najviši sud u Bavarskoj, OLG München, dokazao je u slučaju Prates na 120 stranica da je Tito naredio ubojstva Hrvata koji su živjeli u Njemačkoj te da su tadašnje hrvatske tajne službe izvršile naredjena ubojstva na teritoriju SR Njemačke.

Prvi cilj zahtjeva je oduzimanje odličja Josipu Brozu Titu iz 1974 godine. Ali također želimo pokazati da je komunizam bio totalitarni sustav koji je koristio sva sredstva kako bi eliminirao

definirane neprijatelje tadašnje države. Osim toga, mi također želimo da se u Hrvatskoj javno i objektivno počne govoriti o zločinima koji su se dogodili u SR Njemačkoj u ime komunizma. Predugo komunizam u Hrvatskoj i njegove posljedice nisu subjekt javne i pravne rasprave, a pogotovo ljudi koji su ubijali i bili dio tog zločinačkog pokreta. Na kraju, svatko tko je počinio zločin treba na pravnom putu stati pred lice pravde i osobno odgovarati za svoja nedjela. Ne može biti da ubojice u Zagrebu mirno piju čaj ili kavu, da svi ljudi znaju za to, i da nema političke volje da im se sudi. Takvo ponašanje hrvatskih državnih tijela nije u skladu sa EU a niti s hrvatskim ustavom. (*Zlatko Prtenjača*)

Imate li pravnu podlogu za taj zahtjev? Ima li u njemačkom zakonodavstvu odredba po kojem se Titu to odličje može oduzeti nakon toliko godina?

Davor Prtenjača:

- Prema paragrafu 4 njemačkog zakona o odličju, SR Njemačka može oduzeti odličje, ako i kada su činjenice poznate da je odlikovana osoba počinila kaznena djela. To vrijedi i za jednostavna kaznena djela kao što su porezne utaje. S našim zahtjevom ušli smo na novi zakonski teritoriji, jer SR Njemačka nikada do sada nije morala odlučiti o oduzimanju odličja nakon smrti odlikovane osobe, pogotovo političke osobe, pa i taj slučaj nije bio uzet u obzir u zakonu o odlikovanju SR Njemačke. Pretpostavljamo da je to moguće, jer SR Njemačka može odlikovati osobu koja je mrtva, što isto nije opisano u zakonu. Kao primjer može služiti Lufthansin pilot Juergen Schumann koji je bio u rukama terorista u zrakoplovu "Landshut" i kojega su ubili nakon što se poslije pregovora vratio u zrakoplov. On je posthumno odlikovan od SR Njemačke. Suprotno, kao "actus-contrarius-argument" tome mora biti moguće i posthumno oduzimanje odličja, i ako njemačko zakonodavstvo nije predvidilo taj slučaj u vrijeme donosenja zakona.

Navedeni zakon nema roka do kojeg se može oduzeti odličje i naravno da smo svijesni kako je prošlo mnogo vremena. No, tvrdimo da će se to pitanje isključivo riješiti po načelima pravne i pravedne države uzimajući u obzir načela humanitarnog i civiliziranog društva. To znači da mogućnost oduzimanja nije zastarila, i to već samo zbog toga jer je riječ o ubojstvima nevinih ljudi koji su samo zato ubijeni jer su imali drugo političko mišljenje. Ta ubojstva su na najnižoj razini svake civilizacije jer su baš Tito i tadašnje tajne službe oduzeli tim ljudima pravo na život isključivo zbog političkih razloga, tako da se vlasti SR Njemačke nikako ne mogu sakriti iza neke formalne klauzule neke „zastare“. Siguran sam i da neće to učiniti. Inače SR Njemačka ne bi respektirala žrtve terora niti svoja načela pravne i pravedne države.

Postoji li u sadašnjoj njemačkoj vlasti političke volje za tako nešto budući da bi to značilo i priznanje određene krivice, ili pogreške za nekadašnju njemačku politiku na čelu s Willyjem Brandtom koji je imao bliske odnose s Titom?

Zlatko Prtenjača:

- U Njemačkoj uvijek postoji politička volja da se donese istina na vidjelo. Savezni ustavni sud u Njemačkoj je neposredno nakon Drugog svjetskog rata zabranio Komunističku stranku Njemacke kako bi se spriječilo da još jednom totalitarni režim donosi novu patnju njemačkom narodu i stanovništvu. Nakon ujedinjenja Njemačke, njemački kazneni sudovi osudili su nalogodavce i izvršitelje ubojstava koji su naredili da se ljude koji su htjeli preći granicu prema Zapadnoj Njemačkoj ubije jer ilegalno prelazu granicu. Istraga o komunističkim zločinima također je u skladu s rezolucijama koje je usvojio Europski parlament. SR Njemačka je i onemogućila da bivši dužnosnici DDR-a budu sastavni dio demokratskih institucija, i tako je zajamčeno da se komunizam ne može širiti u SR Njemačkoj.

Nakon presude u slučaju „Prates“ iz 2008. godine, u Njemačkoj svatko sa sigurnošću zna koje je strašne zločine počinio jugoslavenski komunistički režim na tlu SR Njemačke. U vrijeme ubojstava još nije bilo dokazano da iza svega stoji Tito. No neki tužitelji ipak su govorili da iza ubojstava stoji jugoslavenska tajna služba.

Članak od 21. siječnja 1980. u „Der Spiegelu“ pod naslovom „Attentate meisterhaft verwischt“ najavljuje da je u njemačkom Saveznom kriminalističkom uredu (BKA) povećan broj službenika, i to zbog ubojstava Hrvata u SR Njemačkoj. Jedan BKA dužnosnik rekao je u tom članku da su Hrvati ubijeni na hladnokrvni način i da način ubojstava pokazuje da iza njih može stajati Udba. No još nije bilo dokaza za tu tvrdnju. U to je vrijeme problem najjasnije opisan u presudi protiv tri počinitelja koji su htjeli ubiti Hrvata Franju Goretu. U toj presudi sudac je pozvao vlasti u Bonnu: „Ne može se prihvatiti ubojstva na našem tlu koja su naređena u inozemstvu samo zbog toga da riješe svoje domaće probleme.“

U svakom slučaju, glavni državni odvjetnik SR Njemačke i sud u Münchenu danas otvoreno i jasno govore da je Tito do svoje smrti naredio ubojstva i da je tadašnja tajna služba Socijalističke Republike Hrvatske izvršila ubojstva, tako da je uz veliki broj stereotipnih i profesionalnih ubojstva jasno kako se SR Njemačka zbog političkih razloga nije ponašala kao „pravedna država“ u ono vrijeme.

Mislim da oduzimanje odličja Titu danas neće biti problem za SR Njemačku. Njemačka kao pravedna država u svakom slučaju poštivat će pravomoćne presude svojih sudova, pogotovo kad je riječ o presudi iz Münchena koja je u pravnom smislu jedna od najbolje odrađenih presuda njemačkih sudova posljednjih godina. SR Njemačka sigurno neće izgubiti obraz i nitko u Njemačkoj neće ni razmišljati u tom smjeru, jer važnije od zaštite upitne političke orijentacije u SR Njemačkoj 70-ih godina prošloga stoljeća jest poštivanje i priznavanje sudskih presuda i njihovo provođenje u zakone i život. Njemačka danas sigurno neće braniti politiku Willyja Brandta i tako pregaziti svoja načela o pravnoj i pravednoj državi, pogotovo nakon presude iz Münchena koju moraju sve stranke i državna tijela u SR Njemačkoj respektirati. Vladavina zakona, pravedna država i neovisnost sudstva temelji su njemačke demokracije i sigurno nitko u SR Njemačkoj nije spreman ta načela rušiti zbog Tita ili Willyja Brandta.

Štoviše, kršćanstvo je temelj za europsku zajednicu. No kršćanstvo također uključuje pogreške ili grijeh. Njemačka je u svojoj povijesti počinila mnoge „pogreške“, kao za Drugog svjetskog rata. Za funkcioniranje svake demokracije važno je kako se države i ljudi suoče s greškama iz prošlosti. Najbolje rješenje za analizu prošlosti jest otvoren pristup problemima kako bi našli najbolja rješenja, što je danas očevidno na primjeru SR Njemačke.

Jeste li u ovih mjesec dana dobili kakav službeni ili neslužbeni odgovor, ima li kakvog odjeka na Vaš zahtjev?

Zlatko Prtenjača:

- Doznali smo od službenika saveznog njemačkog državnog tijela, koji ne želi svoje ime dati u javnost, da će SR Njemačka u vezi pregovora za poglavlje pravosuđe toliko dugo „blokirati“ pristup EU dok se slučaj Perković ne riješi, bilo to u Hrvatskoj ili u SR Njemačkoj.

Vaš se zahtjev poklopio i s velikim člankom u uglednom „Der Spiegelu“, o tome kako Hrvatska štiti organizatore Udbinih ubojstava u Njemačkoj. Znači li to da Njemačka ozbiljno pristupa tom problemu, njezino pravosuđe, ili su to samo medijski odjeci bez rezultata?

Davor Prtenjača:

- SR Njemačka je u slučaju protiv Pratesa, koji je završio s doživotnom kaznom, jasno pokazala da želi rasvijetliti sva ubojstva Hrvata u SR Njemačkoj i tamno poglavlje terorizma jugoslavenske države u SR Njemačkoj. Naš klijent u vezi oduzimanja odličja Titu dokazao je kako postoji dosta hrabrosti za borbu za istinu i pravdu. Članak u „Der Spiegelu“ samo je reakcija na ono što se dogodilo u stvarnosti. U pravoj demokraciji „Der Spiegel“ može raspravljati o ovoj vrlo zanimljivoj temi u velikoj mjeri. Što je čudno i neobično, jer je činjenica da je njemački časopis više pisao o ovoj temi nego sve hrvatske novine zajedno.

Osim toga, sasvim je jasno da SR Njemačka i njezina državna tijela neće dozvoliti da ubojstva, koja su počinjena na njezinom teritoriju od jedne strane države – Jugoslavije, ostanu nekažnjena, pogotovo što su ta ubojstva bila napad na suverenitet SR Njemačke, i kao takva bila su čin državnog terorizma. SR Njemačka će tu činjenicu sigurno i pravno, ali i politički još na neki način „odraditi“. Stoga mislimo kako izvještavanje u “Der Spiegelu” sigurno nije samo mala epizoda, nego da bas članak u “Der Spiegelu” pokazuje kako SR Njemačka želi riješiti tu epizodu svoje povijesti. “Der Spiegel” može samo pomoći, ali sigurno neće biti jedina komponenta rjesenja tog poglavlja.

Što mislite, kako će se Njemačka ponašati u vezi djelovanja Udbe na njezinom teritoriju te koje će to posljedice imati za današnju Hrvatsku?

Davor Prtenjača:

- Zanimljivo je da je SR Njemačka već stekla iskustvo u pitanju državnog terorizma jedne strane zemlje. Primjer za to je ponašanje SR Njemačke prema Iranu nakon „Mykonos“ procesa, gdje je dokazano da su Iran i njegove tajne službe u SR Njemačkoj ubijali „neprijatelje“ režima iz Teherana samo zato što su ti ljudi imali različito mišljenje na politiku Irana nego tamošnja vlada. U toj presudi sud jasno govori o državnom terorizmu Irana na tlu SR Njemačke. SR Njemačka je tek nakon pravomoćne presude u „Mykonos“ procesu odgovorila povlačenjem svoje ekonomske pomoći iz Irana te političkim pritiskom na vladu Irana, tako da je do danas Iran izgubio jednog od svojih najvažnijih gospodarskih i političkih partnera, odnosno SR Njemačku. Iranski državni terorizam u Njemačkoj bio je i još uvijek je sankcioniran u svakom pogledu, pogotovo ekonomski i politički, i slično tako bi se moglo dogoditi u odnosu na terorizam jugoslavenske/hrvatske države na tlu SR Njemačke. Važna razlika između Irana i današnje Hrvatske jest to što hrvatska državna tijela nisu surađivala s njemačkim državnim tijelima, nego su čak i opstruirala cijeli postupak u Münchenu. Druga važna razlika jest činjenica da Hrvatska želi u EU, a da i dalje misli izigravati SR Njemačku u slučaju ubojstava u SR Njemačkoj za vrijeme Jugoslavije kroz činjenicu da otvoreno štiti ubojice nevinih ljudi.

Njemačka već nekoliko godina istražuje Udbina ubojstva na svom teritoriju. Imate li informacije, do kojih su sve spoznaja došli, o kojim se sve slučajevima radi, tko su sve osumnjičeni, koji bi se novi koraci mogli očekivati?

Zlatko Prtenjača:

- Glavni državni odvjetnik u SR Njemačkoj smatra da su tajne službe od 1970. do 1989. godine ubile 22 Hrvata te da je Tito osobno naredio ubojstva do svoje smrti. Ukupno 14 osoba vode se kao optuženici. Zbog ubojstva Stjepana Đurekovića Zemački kriminalistički ured (LKA) u Münchenu traži s međunarodnom tjeralicom Josipa Perkovića, Zdravka Mustaća, Ivana Lasića, Borisa Brnelića, Brunu Smokvinu, Ivana Cetinića i Marina Modrića. Ti su ljudi također odgovorni za ubojstvo Ante Đapića 29. lipnja 1989. godine u Nürnbergu. Bilo bi poželjno da državni odvjetnik RH istražuje te ljude. Glavni državni odvjetnik SR Njemačke sigurno će podići nove optužbe te je jasno da će i dalje inzistirati na izručenju tih osoba. Na žalost, ne možemo otkriti bilo kakve dodatne informacije, jer smo u poziciji mogućih kotužitelja, što je u SR Njemačkoj u takvim predmetima moguće, i ne želimo ugroziti uspjeh istrage. No, svakako ime novih optuženika u Hrvatskoj će izazvati politički potres.

U Hrvatskoj se zaključilo kako su ubojstva zastarila te da se Perkoviću i drugima neće moći suditi. Slažete li se s tom argumentacijom?

Zlatko Prtenjača:

- Apsolutno ne. Hrvatski Kazneni zakon za ubojstvo i pitanje zastare ima slijedeći sadržaj: „Kazneni postupak radi primjene kaznenog zakonodavstva Republike Hrvatske ne može se pokrenuti kad protekne određeno vrijeme od počinjenja kaznenog djela, i to dvadeset i pet godina za kazneno djelo s propisanom kaznom.“

Stjepan Đureković ubijen je 28. srpnja 1983. godine. Presuda protiv Pratesa donesena je na ljeto 2008. godine. Sud u Münchenu zatražio je od Republike Hrvatske pružanje pravne pomoći već tijekom istrage koja se vodila godinama prije presude. U tom trenutku hrvatsko državno odvjetništvo moglo je početi istragu u svakom slučaju, da je postojala politička volja. U Njemačkoj nadležni državni odvjetnik vodi u takvom slučaju istragu koja bi prekinila moguću zastaru. Ako on to nije učinio, velika je mogućnost da je dobio otkaz iz državne službe i barem u Njemačkoj nikada više ne može zauzeti viši pravni položaj. Istu mogućnost prekida imalo je hrvatsko državno odvjetništvo u skladu sa člankom 20. stavak 3 Kaznenog zakona RH.

Povreda ove zakonske obveze hrvatskog državnog odvjetnika tek će se trebati još razjasniti. U demokracijama državni odvjetnik učinit će sve što je u njegovoj pravnoj moći da nakon primitka dokaza za sumnju ubojstva prekine bilo koju moguću zastaru s tim da pokrene ili otvori istragu. Njemački državni odvjetnici sigurno su svijesni toga i sigurno su preko svoga ministarstva pravosuđa svoje nezadovoljstvo ponašanjem hrvatskog državnog odvjetnika prenijeli i tijelima EU. Mislim da je već to dokaz kako hrvatske vlasti i temelji EU nemaju ništa zajedničko, a posebno se ovdje može naći dokaz kako je hrvatsko pravosuđe u potpunosti podložno političkoj kontroli određenih krugova.

Važno je ipak napomenuti da postoje ubojstva za koja se Perkoviću i drugima može suditi još i u Hrvatskoj, kao primjerice za ubojstvo Ante Đapića 29. lipnja 1989. u Nürnbergu. Počinitelji su, prema dosadašnjim saznanjima, isti kao i kod ubojstva Stjepana Đurekovića. U skladu s kaznenim zakonom koji kaže da se „zastara prekida i kad počinitelj počini isto tako teško ili teže kazneno djelo“ (članak 20. stavak 4. Kaznenog zakona RH) jasno je da zastare ne može biti. No to znači da ubojstvo Stjepana Đurekovića u Hrvatskoj još nije zastarilo, jer su Perković i ostali izvršili ubojstvo nad Antom Đapićem u Nürnbergu 1989., „jer nakon svakog prekida zastara počinje ponovno teći“ (članak 20. stavak 5. Kaznenog zakona). U pravnom smislu trebalo bi zaključiti kako zastara za ubojstvo Stjepana Đurekovića najranije počinje 1989., tako da danas u Hrvatskoj još nema pravne, nego samo političke zastare. Valjda zakonodavac u Hrvatskoj nije bio svijestan što znači „prekid zastare“ kada je taj dio zakona kopirao od Nijemaca.

Prema jednom drugom članku hrvatskog Kaznenog zakona, rok zastare za sva ubojstva koja su počinili Perković i društvo počinje još kasnije: „Zastara ne teče za vrijeme za koje se prema zakonu kazneni postupak ne može pokrenuti ili ne može nastaviti“ (članak 20. stavak 2. Kaznenog zakona). Ovu odredbu treba tumačiti na način da progon ili suđenje Perkoviću i drugima nije bilo moguće tako dugo dok je postojala bivša Jugoslavija, jer Tito je naredio ubojstva osobno do svoje smrti, a nakon njegove smrti tu je „dužnost“ imala tajna služba bivše države. Bilo je nemoguće suditi Perkoviću i društvu za vrijeme bivše Jugoslavije pred jugoslavenskim sudovima, jer bi to istovremeno značilo da državni odvjetnik Jugoslavije podiže optužnicu protiv vlastite države kojoj je služio. Zastara za ubojstva koja su počinili Perković i drugi zaista tek počinje nakon što je uspostavljena hrvatska država. Zaključak je jasan: nema zastare niti za jedno ubojstvo nad Hrvatima u SR Njemačkoj i drugim zemljama, tako da se Perkoviću i društvu u pravnom smislu može slobodno suditi i u Hrvatskoj.

Znači li to da bi se, po vašem mišljenju, mogao pokrenuti proces i u Hrvatskoj? Kako bi se moglo procesuirati te zločine na drugi način?

Davor Prtenjača:

- Hrvatsko državno odvjetništvo trebalo bi u svakom slučaju početi istragu protiv Perkovića i društva ako ne misli dalje „šokirati“ svoje europske prijatelje. Naš odvjetnički ured pružit će svaku moguću pomoć. Sigurno bi hrvatski državni odvjetnik dobio podatke i pravnu pomoć i od njemačkog glavnog državnog odvjetnika, što bi bio i dobar znak da se ipak može i hoće surađivati sa članicama EU. No očito je da hrvatski državni odvjetnik neće pokrenuti istragu zbog pritiska iz krugova hrvatske političke elite, što je na jednoj strani i znak da on tolerira ubojstva nevinih ljudi i sa druge strane dokaz da je apsolutno pod političkim pritiscima i kontrolom određenih krugova u Hrvatskoj, što je za „buduću“ zemlju EU neprihvatljivo.

Druga mogućnost bi bila da Hrvatska izruči Perkovića i ostale SR Njemačkoj, jer u SR Njemačko zastare za ubojstva nema, tako da bi se ta polemika oko „zastare“ ugasila. Za to bi bilo potrebno da Hrvatski sabor donese zakon, da se ubojice u vezi političkih ubojstava mogu izručiti zemljama EU. Sama činjenica da nitko u Hrvatskom saboru o tome jasno i javno ne priča pokazuje koliko je teško iskorijeniti komunistički rak iz društva i politike, ali i koliko straha sabornici imaju od javnog zahtjeva za izručenje Perkovića i društva.

Njemačko državno odvjetništvo ponudilo je 5.000 eura kao nagradu za uhićenje i privođenje Perkovića i društva u SR Njemačku, što znači da bi Perković trebao biti samo prebačen preko granice u Sloveniju, pa bi ga tamošnja policija izručila SR Njemačkoj, što je u biti kratka i lagana procedura. Osim toga, naš ured upravlja s fondom od 20.000 eura koji je osnovan na temelju uspješnih donacija iseljenih Hrvata u SR Njemačkoj, te će vjerojatno rasti i dalje. Svi donatori ostat će anonimni. Za isplatu 20.000 eura važe ista pravila kao i za državnu nagradu.

U Hrvatskoj je u tijeku reforma pravosuđa, a jedan od glavnih njegovih nedostataka bio je utjecaj politike. Kako to izgleda u Njemačkoj, što tamo znači sud, njegove presude i zahtjevi, ima li utjecaja politike?

Davor Prtenjača:

- Vladavina zakona te pravna i pravedna država, pogotovo zbog iskustva iz doba nacističkog režima, ključna su načela njemačke demokracije. U SR Njemačkoj ne postoje politička motivirana suđenja. Primjerice, SPD-ov političar Thilo Sarrazin nedavno je kritizirao cijeli njemački politički vrh, i to pogotovo politiku vlastite stranke prema muslimanima. Cijela njemačka javnost bila je protiv njega, neki su tražili da odgovara pred sudom za svoje izjave oko muslimana i Židova. No niti jedan političar u SR Njemačkoj nije mogao utjecati na državno odvjetništvo da pokrene bilo koju istragu, pa da se na taj način Sarrazin diskreditira u javnosti i na poslu, jer nije bilo kaznenog djela, nego je u pitanju samo jaka kritika protiv cijele njemačke političke elite. Ili još jedan primjer neovisnosti pravosuđa i državnog odvjetništva u SR Njemačkoj jest slučaj Helmuta Kohla koji je ujedinio Njemačku te tako postao možda najveća povijesna osoba novije SR Njemačke. No ipak je državni odvjetnik otvorio istragu protiv njega zbog crnog novca i crnih kasa u CDU-u. Nema političara u Njemačkoj koji ima takav utjecaj na državno odvjetništvo da bi mogao spriječiti pokretanje kaznenog postupka. Državni odvjetnik odlučuje neovisno i autonomno.

Davor Prtenjača

Hrvatska također mora doći do tog uvažavanja i tumačenja prava te pravne i pravedne države kako bi zajamčila svojim građanima bolji život, ali pogotovo gradila povjerenje građana u pravni sustav Republike Hrvatske. Dobrobit hrvatskog naroda mora biti u prvom planu, a sekundarni cilj je članstvo u EU koje će stići automatski ako nam funkcionira sudstvo i neovisno državno odvjetništvo.

To znači da pokretanje kaznenog postupka protiv Perkovića i društva hrvatski državni odvjetnik mora učiniti bez političkog pritiska i bez straha da izgubi svoj posao što istražuje ljude koji su „zlatno tele“ u hrvatskim političkim krugovima. Neovisnost sudstva od zakonodavne i izvršne vlasti znači da državni odvjetnik snosi odgovornost za svoja djela i da tu nema političkih igara. Vlast, bilo koja, nije sredstvo za ljude koji su na vlasti, već sredstvo da služe pravnoj i pravednoj državi iznad svega.

U diplomatskim krugovima načulo se da bi Njemačka pristupanje Hrvatske EU mogla uvjetovati rješenjem slučaja Perković-Mustač, odnosno njihovim procesuiranjem, kao i procesuiranjem drugih Udbinih zločina. Imate li dojam ili naznaku da Njemačka već radi na Hrvatsku neki pritisak u tom pogledu ili da se može očekivati? I može li Hrvatska uopće u EU dok se ne razriješe ova politički motivirana ubojstva?

Zlatko Prtenjača:

- Hrvatska nema što tražiti u EU tako dugo dok Hrvatska ne kazni Perkovića i ostale ili dok ih ne izruči. Perković i ostali su u ime Tita i Jugoslavije ubijali Hrvate, od kojih su se mnogi na miran način borili za neovisnost Hrvatske, iako su i oni i njihove obitelji bili izloženi životnoj opasnosti. Takvu neovisnu Hrvatsku imamo danas. I kao takva dužna je, radi žrtava i njihovih obitelji, iznijeti istinu na svjetlo dana, ubojice kazniti, jer ubojice su svojim zločinima pokušavale spriječiti neovisnost hrvatske države. Zaštita žrtava jedan je bitan dio europskih demokracija. Tu zaštitu žrtava i sustav vrijednosti EU Hrvatska trenutačno gazi nogama. Njemačka je u EU najnapučenija i ekonomski najjača zemlja. Naravno da će tražiti izručenje Perkovića i ostalih, ali tako dugo dok druge zemlje blokiraju pristup Hrvatska u EU Njemačka će se u javnosti sa svojim zahtjevom za izručenje suzdržati. Ali predstavnici hrvatske Vlade znaju vrlo dobro da će Njemačka na izručenju inzistirati. Bez ovog problema Njemačka nikada ne bi trpjela nepravednu blokadu slovenske politike nego bi inzistirala na članstvu Hrvatske u EU, jer su Hrvatska i Njemačka prijateljske i čvrsto povezane zemlje. Perković i ostali ne bi smjeli kočiti napredovanje hrvatskog naroda, jer inače hrvatsko društvo i Hrvatska postaju taoci Perkovića i ostalih.

Znači li povećan njemački interes za razrješavanje bolnih točaka hrvatske povijesti, kao i najave njemačkih ulaganja, da se Njemačka na velika vratavraća u Hrvatsku, da Hrvatsku u budućnosti gleda kao na svog strateškog partnera u ovom dijelu Europe? Odnosno, da širi svoj utjecaj na Balkan?

Davor Prtenjača:

- Njemačka je zainteresirana za takvu Hrvatsku koja vrednuje europsko i kršćansko demokratsko razumijevanje. Postojeći problem s izručenjem Perkovića i ostalih jest jedan daljnji korak u rasvjetljavanju povijesti što se tiče komunističkih zločina. S obzirom na to da su Hrvatska i Njemačka povijesno i prijateljski vezane, Njemačka ima naglašen interes izgraditi svoj utjecaj u najvažnijoj zemlji jugoistočne Europe.

U Njemačku dolazi i predsjednik Ivo Josipović. Očekujete li da će na nekim razinama i s njime biti razgovarano o problemima koje njemačko pravosuđe ima s Hrvatskom u procesuiranju Udbinih zločina?

Zlatko i Davor Prtenjača:

- Formalno gledano, predsjednik Ivo Josipović nije nadležan za prekid zastare ili izručenje Perkovića i ostalih. Ali kao predsjednik i pravnik naravno da je zadužen za vanjsko predstavljanje Hrvatske. Bilo bi dakle poželjno da digne glas za kažnjavanje, odnosno izručenje Perkovića i

ostalnih kako bi pokazao našim europskim partnerima da je Hrvatskoj stalo do pravne države, rasvjetljavanja povijesti, istine i pravde, iako je njegovo objektivno gledanje zamračeno mrljama zbog izbora nekih njegovih savjetnika. Prema našim informacijama, za posjeta Ive Josipovica, o temi izručenja Perkovića i ostalih, bit će razgovarano po diplomatskim pravilima, znači o trenutačnom stanju. U svakom slučaju bi se trebao suprotstaviti dojmu da hrvatski građani mogu ubijati bez posljedica kada se nalaze na pravim pozicijama ili kada su u dobrim odnosima s važnim političarima i ustanovama.

[64 Comments »](#)

Talibani u Hrvatskoj i kako ih pobijediti

siječanj 11th, 2011

Kad govorimo o talibanima, onda nam je prva asocijacija dakako na fundamentalističkom islamskom pokretu koji je vladao Afganistanom od 1996. do 2001. godine, do napada Amerikanaca i njihovih saveznika. Vladavina talibana ostala je upamćena najviše po zlostavljanju žena te dotad u islamskom svijetu neviđenom pridržavanju šerijatskih zakona. Ukratko, talibani su veliki negativci. No, pojam talibana zaživio je i u hrvatskom javnom prostoru. Njega je sa širim značenjem unio Predrag Matvejević u svom poznatom članku "Naši talibani" koji je objavljen iste godine kad su Amerikanci afganistanske talibane svrgnuli s vlasti. U njemu je zahtijevao da neki sud "stroži od Haaškoga tribunala", poput komunističkih "sudova koji su sudili kolaborantima fašizma" presudi književnicima Dobrici Ćosiću, Matiji Bečkoviću, Momi Kaporu, Rajku Petrovu Nogu, Gojku Đogu, Ivanu Aralici, Anđelku Vuletiću i Milu Pešordu kao "kvislinškim piscima" odgovornima za zločine počinjene u agresiji na BiH. Bio je to i svojevrsni Matvejevićev ideološki obračun. Upravo zbog njegove ideološke obojenosti, Matvejević je izostavio različite ostale klasifikacije domaćih talibana. Jer je činjenica, koja se do danas potvrđuje, da hrvatsko društvo opterećuje nekoliko grupacija domaćih talibana. Riječ je o grupacijama čije ideološke postavke i ciljevi, ili njihovi interesi i postupci, u Hrvatskoj neprestano izazivaju rasprave, svađe, zgražanja, podmetanja, političke obračune, zbog kojih je Hrvatska neprestano u svojevrsnom grču. Stoga će u ovom tekstu biti riječi o pravim našim talibanima.

Prva grupacija su jugotalibani. Komunizam nije antifašizam, to je komunizam. Glasna manjina još uvijek se ne miri s tom činjenicom, a javna je tajna da se s time ne miri ni Matvejević. Desetljećima prije, izvorna antifašistička spisateljica Hana Arent istaknula je očigledno: ako netko nije u jednakoj mjeri antikomunist kao što je antifašist, onda nije antifašist. Svatko će zdravorazumskom dedukcijom/logikom doći do ovakvoga zaključka. Glasna komunistička Titova manjina u Hrvatskoj, samoprovana antifašističkom, koja histerično i slijepo brani Tita, bila je žestoko protiv hrvatske neovisnosti, kao i protiv spajanja s "imperijalističkim" EU-om i NATO-om (konkretno NATO-om) u ranim 90-im. Poslije su promijenili svoju retoriku naspram prihvaćanja EU-a, no prije će biti da su to učinili zbog velikodušnosti EU i zapadnoga financiranja političkih stranaka i ne tako neovisnih nevladinih udruga, a ne zbog pravoga vjerovanja u demokraciju i vladavinu prava. Besramna rehabilitacija Titove zločinačke, totalitarne diktature posljednjih desetak godina dokaz je toga. Nema razloga zašto bi bilo koji pravi antifašist sudjelovao u apologetici totalitarnoga režima koji likvidira protivnike, zatvara pojedince legitimnih drugačijih mišljenja, potiskuje slobodu tiska ili govora te nastavlja s kulturnim imperijalizmom prve, monarhofašističke Jugoslavije. To je suprotnost. Oni ne mogu biti antifašisti, a kamoli humanisti ili zagovornici ljudskih prava, ako su stalni zagovornici Titove Jugoslavije. Stvarnost, međutim, dokazuje da jugotalibani nisu antifašisti. Oni su prevaranti koji nastoje opravdati sebe i svoju bivšu voljenu totalitarnu zločinačku državu. Oni poriču da je zapravo Titova politika jamčila da će, prije ili kasnije, na vlast doći netko kao što je Milošević. Spremni su učiniti bilo što, i raditi sa svima, da ostanu na vlasti, i da zadrže svoje mitologije i laži živima, bez obzira na cijenu koju plaća Hrvatska.

Druga grupacija su četnikotalibani koji su neformalni, a s vremena na vrijeme i formalni saveznici jugotalibana. Mnogi su se četnikotalibani transformirali u „borce“ za ljudska prava i političare nakon svog poraza 1995. godine. Za njih je „Krajina“ bila najveća demokratska država ikad. Oni vjeruju da glas jednoga Srbina vrijedi dva nesrpska glasa te lobiraju za to. Oni tvrde da su „krajiški“ Srbi bili zavedeni. Za većinu njih, jedine žrtve Miloševića udruženog zločinačkog pothvata (koji je za njih samo zapadnjačka propaganda i ništa više) bili su Srbi. Oni ne mogu preboljeti činjenicu da gotovo polovica hrvatskih Srba nije podržala udruženi zločinački poduhvat te da su bili zastupljeni i u Hrvatskoj vojsci tijekom Domovinskoga rata. To ne sprječava četnikotalibane da optužuju HV za etničko čišćenje i borbu za Hrvatsku bez Srba, ali to je zato što stvarni interesi hrvatskih Srba nikada nisu bili četnikotalibanima na pameti. Vukovar i Srebrenica su „osveta“ za imaginarne zločine, ili barem pretjeranu patnju za vrijeme Drugog svjetskog rata. Četnikotalibani su još uvijek preglasni sudionici na hrvatskoj političkoj sceni i njihov je cilj uništenje hrvatske države, u najmanju ruku, te povratak nesrpski očišćene „Krajine“.

Treće su grupacija ustašotalibani. Puno su manji po broju i utjecaju, ali su pravi mazohisti. Nije bitno koliko to negativno utječe na Hrvatsku ili vrijeđa zdrav razum. Zaboravite na zdrav razum - oni žele prazne parole i obmane fantastične teritorijalne raskoši. Ustašotalibani žive u paralelnom svemiru gdje je Ante Pavelić u rangu s Georgeom Washingtonom, te da se Hrvatska i Hrvati trebaju koncentrirati na rehabilitaciju NDH. Oni žele prikazati svoje zablude kao mišljenje većine, a na štetu Hrvatske. Ali to je prihvatljivo u njihovim očima jer žele samo ono što je „najbolje“ za Hrvatsku i Hrvate. Oni isuviše pate od kolektivne, selektivne amnezije kao i njihovi protivnici jugotalibani (koji su, ironično, također i njihovi politički saveznici u posebnim prigodama, kao kad su bili politički ujedinjeni protiv koalicijske Tuđmanove vlade, 1990. godine). Kao i jugotalibani, imaju na sve odgovore, oni su uvijek u pravu, svi drugi nisu u pravu i svi su drugi izdajnici. Dok jugotalibani beskrajno pokušavaju uvjeriti da je 1945. bila godina oslobođenja, ustašotalibani inzistiraju pak na tome da je 1941. bila godina oslobođenja, pri čemu zaboravljaju nedostatak slobodnih izbora, političkih stranaka, slobodnog izražavanja... Ustašotalibani ukazuju na to da je Hrvatska bila nezavisna već i u Drugom svjetskom ratu, ali opet zaboravljaju da su cijela država i gospodarstvo bili podređeni njemačkim interesima. Ustašotalibani poput jugotalibana vjeruju da je Tuđman „hrvatski Milošević“, da je Hrvatska vodila „agresiju“ protiv BiH te vjeruju u različite znanstvene fantastike i teorije zavjere, uključujući “prodaju” Vukovara i “trgovanje” Posavine za “Krajinu”. Ustašotalibani ne mogu prihvatiti ni realnost da velika većina muslimana u BiH ne vidi sebe kao Hrvate kao što je Starčević tvrdio da oni to jesu...

Posebna grupacija su kleptotalibani koji su pak prisutni u većini političkih stranaka, posebice u onim najvećim, ali i u mnogim drugim sferama društva. Združiti će se s bilo kime samo da dobiju novac. Kleptotalibani su krali za vrijeme rata. Krali su od izbjeglica, od obitelji vojnika i ubijenih civila, od invalida, radnika, nezaposlenih osoba... Krali su i prije rata, i nakon rata, i krađu do danas. Novac im je jedina ideologija, pa zbog njega mogu bez problema surađivati i sa jugotalibanima, četnikotalibanima, ustašotalibanima..., sa svima od kojih imaju bilo kakvu korist. Njima interesi Hrvatske i hrvatskih građana ništa ne znače, jer znaju samo za svoje interese, odnosno za svoj džep i za svoj račun.

Za sve opisane talibane gluposti su zakoni, povijesne činjenice, demografske i statističke činjenice, financijska kretanja, planiranje za budućnost... Upiranje prstom u drugoga – to je rješenje. Kako se usuđuje bilo koji hrvatski građanin sugerirati da su oni odgovorni za prošlost i sadašnjost. Ne, moj je diktator bio „demokratičniji“ od tvog, moj je genocid imao manje razmjere nego tvoj, moj je genocid bio opravdaniji od tvoga. Jugotalibani, četnikotalibani i ustašotalibani pokušavaju izmijeniti prošlost kako bi odgovarala njihovim ideološkim fetišima. Mit, odgovarajući diktator, izmišljena povijest – to je ono što ih zanima, što je važno. Držite laž živom. No laž se ne može održavati na životu. Laž će proći prije ili kasnije.

Kako pobijediti talibane u Hrvatskoj? Glasujte na izborima. Pobrinite se da i drugi glasuju. Ne okrećite glavu, ne držite se za nos i ne izabirite manje zlo. Nemojte glasovati za bilo kojega talibana

ili bilo kojega kandidata, koji pak čine kompromise s drugim talibanima. Recite obitelji i prijateljima da to također ne čine. Budite aktivni - pišite pisma novinama svaki dan dok se ne objave, pišite blog na internetu. Učinite da se vaš glas čuje. To je vaše ustavno pravo. Napokon je došlo doba da se jednom i zauvijek suočimo s našim talibanima te da im se iz ruku uzmu političke poluge. Iz politike treba izbaciti diktatore, političke šizofrenike i dinosaure, za naše dobro. To je moć glasačkoga listića. Kako bi se Hrvatska oslobodila svog postkolonijalnog mentaliteta, u mirovinu mora poslati postkolonijalni režim. Za neovisnost države glasovalo je 94 posto hrvatskih građana. Narod je opravdano mislio da će Hrvatska, nakon više od tisuću godina okupacija i nepravdi, napokon imati svoju slobodu i da će napokon živjeti kao slobodna, prosperitetna europska država. Izborili smo slobodu, ali nismo uredili državu. Nismo još potpuno slobodni, a ni blizu prosperiteta. Razlog su navedeni talibani svih boja koji i dalje rovu za svoj položaj i svoj džep. Vrijeme je da hrvatski građani, oni koji su glasovali za slobodnu Hrvatsku, koji su se borili za Hrvatsku, koji su radili u teškim uvjetima tijekom i nakon rata, koji su stvarali firme i zapošljavali ljude u svim tim teškim vremenima, oni koji nisu krali, oni koji su se školovali u njoj i izvan nje, oni moraju preuzeti vođenje države kako bi išla pravim putem. Vrijeme je za zdravu, demokratsku, hrvatsku ljevicu, hrvatsku desnicu i hrvatski centar, a ne za razne apologete totalitarističkih režima. Vrijeme je za novi put i nove ljude.

(Najveći dio ovog teksta objavljen je 8. siječnja u prilogu „Obzor“ Večernjeg lista. No pitali su me neki kako to da nije objavljen i na internetu, a mnogi ga očito i zbog toga nisu pročitali. Zato ga objavljujem ovdje na blogu, s time da sam dodao posljednji odlomak, kako pobijediti navedene talibane u Hrvatskoj.)

[58 Comments »](#)

[Ukinite zastaru za komunističke zločine](#)

siječanj 6th, 2011

U ovoj kolumni u Večernjaku pisao sam o informaciji koja se može čuti u hrvatskim diplomatskim kanalima, kako bi Hrvatsku na putu u EU mogla zakočiti i Njemačka, i to u poglavlju o pravosuđu. Konkretno, u slučaju da Hrvatska ne udovolji zahtjevu suda u Münchenu koji već dulje vrijeme traži saslušavanje bivših šefova jugoslavenske Službe državne sigurnosti Josipa Perkovića i Zdravka Mustača. Za njima je bila raspisana i međunarodna tjeranica, trebalo bi im se suditi u Njemačkoj u postupcima povezanim za politička ubojstva hrvatskih emigranata u Njemačkoj koja je naručila i organizirala bivša Jugoslavija, ili da im se u krajnjem slučaju sudi u Zagrebu. Kao što sam već pisao, činjenica je da se hrvatska strana oglušila na višekratno ponovljene zahtjeve za pružanje pravne moći tijekom suđenja Krunoslavu Pratesu u Münchenu, kojemu se sudilo za ubojstvo Stjepana Đurekovića 1983. godine. Sud je tražio ispitivanje Perkovića i Mustača kao svjedoka u postupku. Jednom je Mustač svjedočio iz Zagreba i pokušao ismijati njemački sud, a poslije se na daljnje zahtjeve oglušio, dok se Perković preko svog odvjetnika Ante Nobila stalno izgovarao na teške zdravstvene probleme. Obojica su se posebno odupirala pozivu za svjedočenje na sudu u Münchenu. Nakon opetovane hrvatske šutnje, sudsko vijeće zaključilo je, što piše i u pravomoćnoj presudi, kako Hrvatska ne želi izvesti potrebna ispitivanja, da Perković očito ima još dobre veze te je već tada najavljeno kako će o svemu biti obaviještena nadležna njemačka tijela te tijela EU.

Prenosim dio iz spomenute presude njemačkog suda protiv Pratesa, koji se odnosi na „nastojanja vezana uz ispitivanje svjedoka“:

„Sudskom vijeću nije bilo moguće ispitati Zdravka Mustača i Josipa Perkovića kao svjedoke ili ishoditi da budu ispitani u okviru sustava pravne pomoći.

Dana 23. siječnja 2008. godine, odnosno 25. ožujka 2008. godine, Josip Perković i Zdravko Mustač pozvani su na ispitivanje na glavnoj raspravi zakazanoj 1. travnja 2008. godine (za Perkovića),

odnosno 13. svibnja 2008. godine (za Mustača) uz osiguranje pratnje, a nadležni kazneni sud u Zagrebu zamoljen je u okviru sustava pravne pomoći da pozive uruči svjedocima. Paralelno tome, sudsko vijeće je hrvatskim vlastima uputilo zahtjev za pravnu pomoć, koji nosi nadnevak 18. ožujka 2008. godine, kojim moli da se svjedoci ispituju u Zagrebu po ovlaštenju u nazočnosti sudskog vijeća i stranaka u postupku u Njemačkoj.

S nadnevkom 27. ožujka 2008. godine, hrvatske vlasti izvijestile su sudsko vijeće da je poziv na raspravu od 1. travnja 2008. godine dostavljen svjedoku Perkoviću dana 20. ožujka 2008. godine. S nadnevkom 22. travnja 2008. godine, hrvatske vlasti dostavile su sudskom vijeću pismeno iz kojega je u prijevodu razvidno da je poziv za 13. svibnja 2008. godine dostavljen svjedoku Mustaču dana 17. travnja 2008. godine.

Dana 31. ožujka 2008. godine, sudsko vijeće je primilo brzojav potpisan od strane svjedoka Perkovića kojim on izvješćuje da se zbog 'dugotrajnih zdravstvenih problema i njihovog ponovnog pogoršanja' ne može odazvati pozivu. Dopisom od istog nadnevka sudsko vijeće je upitalo svjedoka kada će mu bolest dopustiti ispitivanje. Dana 20. svibnja 2008. godine sudsko vijeće primilo je putem telefaksa dopis odvjetnika N.-a iz Z.-a koji je izvijestio da njegova stranka, Josip Perković, iz zdravstvenih razloga nije u mogućnosti odazvati se pozivu. U telefonskom razgovoru kojeg je sudsko vijeće vodilo 9. lipnja 2008. godine s odvjetnikom N.-om, navedeni je izvijestio da je njegova stranka još uvijek bolesna i da je na terapiji. Do ispitivanja svjedoka u Zagrebu moglo bi vjerojatno doći za 'oko pet tjedana'. Dana 27. lipnja 2008. godine, sudsko vijeće primilo je putem telefaksa dopis odvjetnika N.-a kojim navedeni prosljeđuje Perkovićev dopis sudskom vijeću. U njemu je Perković napisao da 'iz zdravstvenih razloga' nije u mogućnosti dati 'pozitivan odgovor na moje ispitivanje u svojstvu svjedoka'.

Svjedok Mustač izvijestio je sudsko vijeće dopisom od 9. svibnja 2008. godine upućenim putem telefaksa da se 'zbog bolesti u obitelji' ne može odazvati pozivu u München.

Zahtjev za pravnu pomoć sudskog vijeća radi ispitivanja oba svjedoka pred sucem u Zagrebu od 18. ožujka 2008. godine ostao je bez odgovora sve do objavljivanja presude dana 16. srpnja 2008.

godine. Kako je Njemačko veleposlanstvo u Zagrebu izvijestilo sudsko vijeće dopisom od 3. lipnja 2008. godine koji je pročitan na glavnoj raspravi, naknadni upiti od 28. ožujka, 20. svibnja i 26. svibnja 2008. godine, kojima je istaknuta žurnost zahtjeva, ostali su bez reakcije s hrvatske strane. Zbog toga sudsko vijeće nije uspjelo niti provjeriti je li spremnost svjedoka Perkovića na davanje iskaza u Zagrebu, na koju je odvjetnik N. ukazao u telefonskom razgovoru, bila ozbiljna. Jer zbog točke optužnice raspravu protiv optuženika sudsko vijeće održalo još u proljeću 2006. godine i već je tada uzalud pokušalo pozvati Josipa Perkovića kao svjedoka. I tada se Perković ispričao bolešću koja je sprječavala njegovo ispitivanje. S tim u svezi, na značenju dobiva iskaz svjedoka Si.-a prema kojemu mu je Perković u jednom od razgovora koje je vodio s njim u razdoblju od 2006. do 2007. godine iznio svoju procjenu da Nijemci neće nikada otkriti pravu istinu o ubojstvu jer će optuženik šutjeti, a dodatni dokazi nisu na raspolaganju. Perković je ispričao svjedoku Si.-u da su mu htjeli poslati poziv na sud u M. protiv optuženika, ali da je taj poziv uspio izbjeći hineći bolest. Perković je ismijao njemačke istražitelje i ostavio dojam da preko svojih veza, koje i dalje funkcioniraju, može u zametku ugušiti svaki pokušaj Nijemaca da preko suda dođu do saznanja.

Činjenica da odgovor na daljnji zahtjev sudskog vijeća za pravnu moguć radi ispitivanja Mustača i Perkovića po ovlaštenju nije zaprimljen do objavljivanja presude, a da pri tome eventualne zapreke nisu priopćene barem na upite Njemačkog veleposlanstva u Zagrebu od 28. ožujka, 20. svibnja i 26. svibnja 2008. godine, govori u prilog tome da se Perković nije samo hvalio svojim vezama.

U svakom slučaju, sudsko vijeće nije više vidjelo nikakvu mogućnost izvođenja iskaza svjedoka u predvidljivom roku. Daljnje čekanje ili pak daljnja odgoda postupka nije bila niti preporučena niti opravdana. Prva glavna rasprava protiv optuženika već je morala biti odgođena nakon čega je Glavno državno odvjetništvo podnijelo više zahtjeva za izvođenje dokaza. Odlukom o obustavi postupka od 18. svibnja 2006. godine sudsko vijeće je ukinulo uhidbeni nalog istražnog suca Saveznog vrhovnog suda od 6. srpnja 2005. godine. Optuženik je temeljem tog uhidbenog naloga bio više od deset mjeseci u pritvoru. Sadašnja glavna rasprava protiv optuženika, koji se od 31. siječnja 2008. godine ponovno nalazi u pritvoru na temelju uhidbenog naloga sudskog vijeća od 29. siječnja 2008. godine, trajala je od 13. veljače 2008. godine do 16. srpnja 2008. godine, a da pri tome nije bilo niti jedne jedine reakcije hrvatskih vlasti na zahtjev za pravnu pomoć radi ispitivanja

po ovlaštenju. Mogućnosti da sudsko vijeće dođe do saznanja sada se iscrpljene. Ranije navedeni dopis Njemačkog veleposlanstvu u Zagrebu sudskom vijeću od 3. lipnja 2008. godine naglašava bezizglednost dosadašnjeg i daljnjeg čekanja na hrvatsku reakciju. Veleposlanstvo je izvijestilo sudsko vijeće da za uobičajene zahtjeve za pravnu pomoć treba već nekoliko mjeseci prije nego ih hrvatske službe riješe. Činjenica da zbog svojih iskaza ovdje ispitani hrvatski svjedoci neopravdano gube radno mjesto u javnoj službi ili da Hrvatski sabor bez nadležnosti javno raspravlja o ukidanju imuniteta jednog hrvatskog ustavnog suca na temelju izmišljenih zločina koji mu se predbacuju, potvrđuje interes državnih nositelja odlučivanja da utječu na tijek i ishod ovog postupka. Ovo razmatrano s potpunom šutnjom hrvatskih pravosudnih tijela na zahtjev za pravnu pomoć, čija je žurnost u više navrata izričito istaknuta na razini veleposlanstva, prisiljava sudsko vijeće na jedini mogući zaključak da Hrvatska ne želi izvršiti tražena ispitivanja. Pored toga, sudsko vijeće je razmislilo o tome bi li i u kojoj mjeri iskazi svjedoka Mustača i Perkovića, koji su oslobođajući za optuženika, imali utjecaja na stvaranje uvjerenja sudskog vijeća, ali je to ipak isključilo. Sudsko vijeće je pri tome polazilo od toga da bi oba svjedoka nakon propisanog upozorenja temeljem članka 55. Njemačkog zakona o kaznenom postupku opovrgla svoju vlastitu umiješanost i sudjelovanje optuženika u kaznenom djelu iz očitih i razumljivih razloga. Takvi iskazi ne bi mogli utjecati na stvaranje uvjerenja sudskog vijeća jer na temelju opće slike optuženikov doprinos kaznenom djelu nedvojbeno proizlazi iz ostalih dokaznih sredstava te naročito iz vjerodostojnih navoda svjedoka Si.-a, Vu.-a i V.-a.“

Može li i hoće li Njemačka zakočiti Hrvatsku na putu u EU zbog ovih slučajeva? To više zapravo i nije toliko hrvatsko pitanje koliko je to u prvom redu njemačko pitanje. Budući da je Njemačka pravna država, ondje je nezamislivo da zahtjevi i odluke suda budu neprovedeni. U pravnoj državi kao što je Njemačka sudovi utječu na politiku, a ne obratno, kao što je kod nas bilo, a toga se još do kraja nismo oslobodili. Njemačka ne može dozvoliti da se ne poštuju odluke njezinih sudova, njezinih pravosudnih tijela, bez obzira radilo se o nekome iz same zemlje ili izvana. U ovom slučaju, neće nas blokirati Njemačka, nego ćemo blokirati sami sebe budući da naša nadležna tijela ne provode odluke njemačkog pravosuđa, čime Hrvatska krši najosnovnija načela pravne države koja vrijede za sve članice EU.

U Hrvatskoj pak ne postoji politička volja da se razriješe i procesuiraju komunistički zločini i zločinci! Dovoljno se podsjetiti što je prije nekoliko godina učinio Mesić. Policija i tajne službe prikupljale su informacije o tim zločinima, pa su krenuli razgovarati i s mogućim svjedocima, bivšim komunistima, partizanima. Oni su odmah zatražili zaštitu kod Mesića, koji je pak javno napao i policiju i tajne službe, i dao do znanja da se s bivšima ne smije ni razgovarati o zločinima, a kamo li nekoga procesuirati. Kad se spominjalo procesuiranje Josipa Boljkovca, pravnici su se počeli natezati oko kvalifikacije zločina, jer ako nije ratni zločin, onda je nastupila zastara. Kao što se maše zastarom i u slučajevima ubojstava hrvatskih emigranata u inozemstvu, koje je posljednje počinjeno 1989. godine. U Njemačkoj pak za ubojstvo zastare nema.

No kad bi postojala politička volja, s pravne strane sve bi se moglo lako riješiti. Primjerice, Josipović je imao politički projekt na kojem je gradio i svoju kampanju, i na kraju ga proveo. Tako je najnovijim ustavnim promjenama ukinuta zastara za kriminal iz pretvorbe i privatizacije te za ratno profiterstvo. Odlično, svaki kriminal treba kazniti! Znači, kad se hoće onda se i može! Isto tako može se onda donijeti zakon, ili bilo koji pravni akt, kojim će se odrediti da nema zastare za komunističke zločine. Primjerice, klasično ubojstvo ne može biti isto vrednovano kao politički motivirano i naručeno ubojstvo, iza kojega je stajao politički i represivni sustav bivše države. Kao što su i masovni zločini 1945. i kasnije djelo politike, to su uglavnom bili sustavni i pomno planirani zločini.

U Njemačkoj istrage idu dalje. Onamo 20. i 21. siječnja dolazi i Josipović. Teško je za očekivati kako će njegov posjet proći bez neugodnih pitanja za hrvatsku stranu o ovim slučajevima!

Cijelu presudu njemačkog suda u hrvatskom prijevodu možete pročitati [OVDJE](#).

Sramota i uvrede na misi za Antu Pavelića

prosinac 29th, 2010

Sveta misa zadušnica za poglavnika NDH Antu Pavelića, koja se godinama služi u isusovačkoj bazilici u Zagrebu, izazvala je očekivano negativne reakcije. No, bilo bi svakako pošteno razdvojiti samu svetu misu i njezin smisao od onoga što je na njoj izrečeno te što se s misom još htjelo. Ponajprije, bez obzira tko bio za života i što učinio, nitko nikome ne može zabraniti molbu za služenje mise zadušnice za nečiju dušu, pa tako ni za Pavelića. Misa je vjernički čin koji nema niti bi trebao imati ikakve veze s politikom. Glasnogovornik Hrvatske biskupske konferencije Zvonimir Ancić dobro je to obrazložio: “Mi se molimo za svakog pokojnika kao čovjeka i u tom smislu ništa nije sporno. Ne ulazimo u prosudbu njegovih djela. Moli se za one koji su najgori zločinci do onih najsvetijih, i to da im se Bog smiluje. Najbolji primjer toga je što je kardinal Kuharić držao misu za Jakova Blaževića, državnog tužitelja u procesu protiv Alojzija Stepinca. Tu nema prosudbe nego jednostavno želimo moliti za svakog čovjeka, jer vjerujemo da konačni sud može dati samo Bog”.

Naravno, svećenik bi trebao biti svjestan situacije kad služi misu za osobu kao što je Pavelić, trebao bi biti odgovoran za svoje postupke i riječi. Najbezbolnije je držati se teksta u misalu i obreda mise, i nitko ništa ne bi mogao prigovoriti. Na žalost, to nije slučaj sa zadušnicom za Pavelića koja je iz godine u godinu opterećenje za Katoličku crkvu jer je njezini pojedini svećenici, predvođeni p. Vjekoslavom Lasićem, zloupotrebljavaju za javno proklamiranje stavova koji ne samo da su povijesno prevladani nego su i uvreda za sve žrtve ustaškog režima kojemu je Pavelić bio na čelu. Jer ni jedan odgovorni svećenik ne bi kao Lasić rekao da je Pavelić u raju, niti bi rekao ono što je napomenuo isusovac p. Stanislav Kos, da je misno slavlje pokušaj da se Paveliću „odužimo na najbolji mogući način za sve za što nas je zadužio“. Tako nešto može reći samo netko tko je posve neodgovoran i tko je slijep na povijesne činjenice i realitete. Još je veći Lasićev promašaj kad kaže kako bi služio misu i za Tita, ali bi prije nje imao znanstveni uvod u nju kako bi dokazivao Titove masovne zločine, koji su dakako neosporni. Ali zašto dvostruka mjerila? Jer Pavelić nije ništa manji ratni zločinac od Tita, ako idemo razmatrati u tim kategorijama, bez obzira ubio on osobno vlastitom rukom nekoga ili ne, i bez obzira na broj žrtava koji je iza njih ostao. Ne treba smetnuti s uma da za žrtve Bleiburga i Križnog puta veliku povijesnu odgovornost snosi upravo Pavelić koji je narod i vojsku izdao, a on pobjegao! Zato je posve neodgovorno od isusovačkih i dominikanskih poglavara što napokon misu zadušnicu ne svedu na vjerski obred. Ovakva misa koja služi za proklamiranje promašenog povijesnog revizionizma samo je bruka i sramota kako za Crkvu tako i za današnju Hrvatsku, za sve nas koji osuđujemo svaki totalitarizam te pokušavamo graditi i razvijati demokraciju. Ovo nema veze s demokracijom, nego je riječ o najobičnijem politikantskom egzibicionizmu!

Žalosno je, međutim, da gotovo sva hrvatska desnica, od HSP-a do krajnjih posve beznačajnih ultradesničara kao što su Mladen Schwartz i njegova Nova hrvatska desnica, svoj politički život vrtili neprestano oko 1941., Pavelića i NDH, kao da joj je ondje vrijeme stalo. Pravaški vođa Anto Đapić godinama je pokušavao oprati imidž HSP-a kao crnokošuljaške stranke, kao one koja koketira s ustaštvom. Za to je trebao poslužiti Mate Granić, pa onda i Jakov Sedlar koji ga je povezao sa Židovima. Vrhunac tog „pranja“ trebao je biti 2005. posjetom Izraelu i Yad Vashemu, kao i njegovo žaljenje za holokaust. No da to zapravo i nije bilo baš iskreno potvrdio je na kraju Đapić osobno pri formalnom odlasku s čela stranke prije godinu dana, kad je sve jasno i glasno pozdravio sa „Za dom spremni“! I onda još za to dobio gromoglasan pljesak. Đapićevo “pranje” bilo je zapravo najobičnije političko licemjerje. Prije nego što je izrekao taj pozdrav, Đapić ga je još pokušao relativizirati s bojovnicima HOS-a koji su ga, po njemu, oprali tijekom Domovinskog rata, baš kao što i Thompson uporno tvrdi da je „Za dom spremni“ stari hrvatski pozdrav. A on to nije, nego je to kovanica koju je uspostavio ustaški režim i uz onaj još širi pozdrav „Za Poglavnika i dom

spremni“ bio je to službeni pozdrav ustaškog pokreta i Nezavisne Države Hrvatske, baš kao što su komunisti godinama imali službeni pozdrav „Smrt fašizmu, sloboda narodu“.

Ima onih koji se upinju taj ustaški pozdrav relativizirati, pa će reći da je to zapravo čisti domoljubni izraz, da njegova semantička svojstva treba razlikovati od identifikacije s ustaštvom, pa da zato od njega ne treba odustati. U relativiziranju se ide čak tako daleko da se tvrdi kako usporedba sa “Sieg Heil” ne stoji, jer da “pobjeda” u tom pozdravu stoji u kontekstu nacističkog programa podjarmljivanja drugih, dok kod “Za dom spremni” vlastiti smisao tog izraza nema nikakav element koji bi ga povezivao s bilo kakvom kriminalnom idejom, nego da je on isključivo domoljuban. Čak se ide tako daleko da se stalno spominje opera „Nikola Šubić Zrinski“, jer da već tamo imamo pozdrav „Za dom, za dom“, što je posve netočno. Jer u toj operi to uopće nije intonirano kao službeni pozdrav, nego isključivo kao dio stiha.

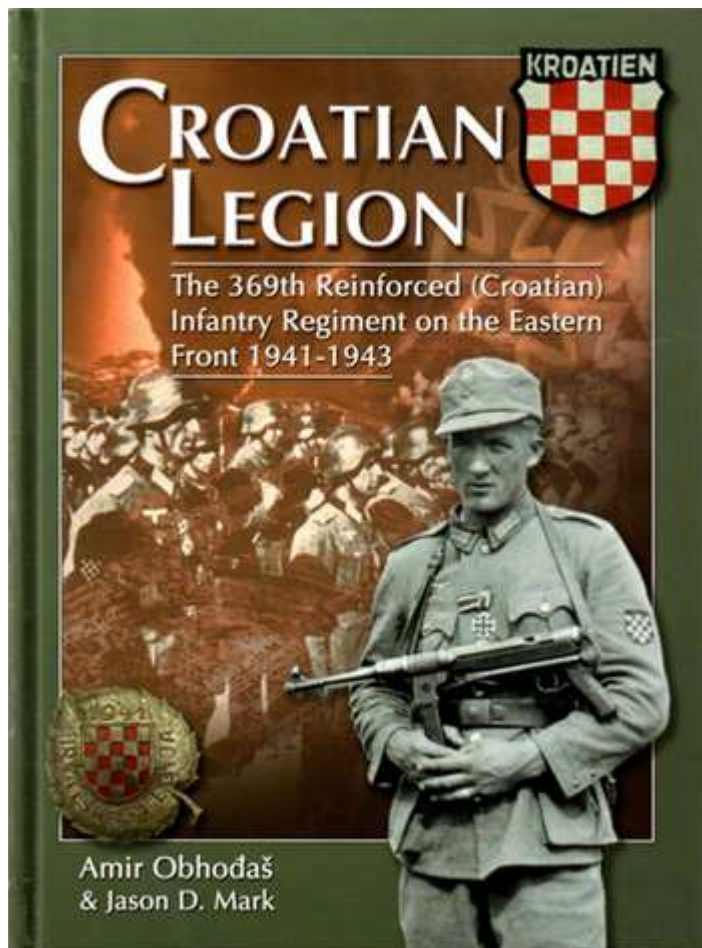
To su sve, međutim, isprazni argumenti. Jer zašto bi onda danas svastika kao simbol bila zabranjena, a u povijesti je možemo naći kao prastari simbol koji je dio slavenske mitologije, hinduizma, nalazi se na stećcima iz srednjovjekovne Bosne... Podrijetlo tog simbola nema veze s Hitlerom i nacistima, ali upravo zbog toga jer je to bio simbol nacističkog pokreta, svastika se danas smatra nacističkim simbolom i stoga je neprihvatljiva. I nikome ne pada na pamet da je ističe, jer je to zakonski strogo kažnjivo. Tako i „Za dom spremni“ može biti domoljubni izraz, ali njega je ustaški pokret koristio u provođenju svoje rasne politike koju je preuzeo od nacista, i tu bi trebala prestati svaka rasprava o njemu. Razlika je samo u tome što u nas zakonski taj pozdrav nije zabranjen, i njegovo isticanje nije kažnjivo, kao što je to sa “Sieg Heil”.

I da se vratim na Pavelića i misu. Zadušnica nije sporna, ali doista postaje sramotno da se ona ovako zloupotrebljava, a da nitko od nadležnih crkvenih poglavara napokon ne reagira. Jer onda se stječe dojam da i oni tako misle! Činjenica je da u Hrvatskoj nema ni jedne relevantne političke snage koja teži povijesnoj i političkoj rehabilitaciji ustaštva. No svako aludiranje na ustaštvo, bilo pozdravom, znakovljem, pa čak i crninom, ne vodi dobrome, ni državi i narodu. Isto kao što je posvemašnja zabluda stalno relativiziranje komunističkih zločina i njihovo nesankcioniranje. Apologeti ustaša i komunista ne mogu biti budućnost Hrvatske. Ovoj zemlji i narodu trebaju zdravi hrvatska desnica, ljevica i centar, domoljubni i sa zajedničkom osudom svih totalitarističkih sustava i njihovih vođa.

[96 Comments »](#)

[Hrvatska legija pod Staljingradom - kako, zašto?](#)

prosinac 22nd, 2010

Australski izdavač Leaping Horseman Books (www.leapinghorseman.com) iz Sydneya, koji je specijaliziran za knjige na temu Staljingrada i Istočnog bojišta u Drugom svjetskom ratu, upravo je objavio najnoviju knjigu iz svoje edicije koja nosi naziv „Croatian Legion: The 369th Reinforced (Croatian) Infantry Regiment on the Eastern Front, 1941-1943“ ili u prijevodu „Hrvatska legija: 369. pojačana (hrvatska) pješačka pukovnija na Istočnom bojištu, 1941.-1943.“. Autori su Hrvat Amir Obhodaš i Australac Jason D. Mark. Knjiga je sveobuhvatno djelo o jednoj od najpoznatijih postrojbi oružanih snaga Nezavisne Države Hrvatske. Rad i cjelokupno djelovanje vezano uz ovu postrojbu prati se u knjizi od njezinih samih početaka, od odluke vodstva NDH o ustrojavanju Hrvatske legije pa sve do njezinog tragičnog kraja u ruševinama Staljingrada.

Više je razloga zašto se je vodstvo NDH odlučilo za slanje dobrovoljačkih postrojbi u rat protiv SSSR-a, ali najvažniji je bio taj što su se na taj način željeli jače vezati uz Njemačku i time se osloboditi nelagodnog savezništva s Italijom. Naime, Italija je Rimskim ugovorima ograničila razvoj oružanih snaga NDH te su u vodstvu NDH htjeli izbjeći restrikcije nametnute ovim ugovorima jačim osloncem na njemačkog saveznika. Prilika za takvo što ukazala se nakon njemačkog napada na SSSR. Pod izlikom slanja dobrovoljačkih postrojbi na Istočno bojište oružane snage NDH imale su priliku bliže surađivati s njemačkim oružanim snagama i pod okriljem doknadnih bojni obučiti veći broj dočasnika i časnika po njemačkom uzoru. Da se Hrvatska legija sastoji od dobrovoljaca odlučeno je u dogovoru s njemačkom stranom jer oružane snage NDH u to vrijeme organizacijski još nisu bile sposobne za slanje vlastitih postrojbi.

Odaziv dobrovoljaca bio je velik i unatoč protestima talijanske strane uskoro je ustrojena pješačka pukovnija ojačana jednim topničkim odjelom kao kopnena komponenta Hrvatske legije pod nazivom 369. pojačana (hrvatska) pješačka pukovnija. Nepuna tri tjedna nakon upućenog poziva dobrovoljcima pukovnija je ustrojena i upućena na obuku Döllersheim u okolici Beča. Obuka je bila kratkotrajna i već krajem kolovoza legionari su upućeni na Istočno bojište. Do nekadašnje granice

između Rumunjske i SSSR-a prijevoz se vršio željeznicom, nakon čega je uslijedila duga hodnja do same bojišnice.

Od pripadnika pukovnije očekivalo se da u najboljem svijetlu predstavljaju NDH te je Zapovjedništvo Kopnene vojske zahtijevalo da se primaju samo tjelesno najsposobniji i osobe visokih moralnih osobina. Unatoč ovoj zapovijedi čini se da provjera kod popunidbenih zapovjedništava nije bila provedena suviše rigorozno i među domobranima se našao stanovit broj osoba kriminalne prošlosti kao i osoba avanturističkog duha koji su narušavali stegu unutar postrojbe. Prilikom ove hodnje to je došlo do izražaja i tom su prilikom počinjeni brojni prekršaji, od narušavanja hodne discipline pa sve do pljački civilnog stanovništva. Za sankcioniranje ovih djela vojskovođa Slavko Kvaternik odobrio je zapovjedniku pukovnije Ivanu Markulju upotrebu i najstrožih mjera. Osim izricanja kaznenih mjera pukovnik Markulj odlučio je vratiti u domovinu 187 pripadnika 369. pojačane pješačke pukovnije, za koje je ocijenio da su ili moralno nedorasli i nesposobni za vojnu službu ili su lošeg zdravstvenog stanja.

Drugi razlog za nedovoljnu stegu u postrojbi nalazio se u lošem radu dočasnika i njihovoj nedovoljnoj spremi, a zabilježeni su i slučajevi kad su baš dočasnici prednjačili u nedoličnim ispadima. Ovaj nedostatak bilo je puno teže odstraniti i moguće ga je bilo riješiti samo dodatnom obukom na terenu koja se izvodila uz pomoć njemačkog osoblja i pojačanim radom s dočasticama. Problema s disciplinom u pukovnji bilo je i nakon uvođenja ovih mjera, ali u znatno manjoj mjeri i predstavljali su uobičajeni probleme za postrojbe sastavljene od dobrovoljaca, pogotovu kada su ustrojene u tako kratkom vremenskom periodu. Radi toga će se kasnije kao popuna za pukovniju iz domovine slati novaci i pričuvnici, a ne više dobrovoljci.

Početak listopada 1941. pukovnija ulazi u sastav 100. lake pješačke divizije (100. leichte Infanterie-Division). Tijekom napredovanja ove divizije na pravcu Poltava-Harkov pukovnija je prvi put stupila u borbu. Bilo je to vatreno krštenje pukovnije koje je s uspjehom prošla. Iako zbog nedovoljne uvježbanosti nije sudjelovala u borbi kao cjelina, sve jedinice postavljane su zadaće u potpunosti ispunile, a posebice su se istakle 11. koturaška satnija i 3. satnija I. bojne. U vrhu protunapada na Petropavlovsk i kasnije prilikom stvaranja mostobrana kod Kolomaka bila je 3. satnija, što je omogućilo brzo napredovanje Divizije, a 11. koturaška satnija u sastavu divizijske prethodnice kao jedina hrvatska jedinica sudjelovala je u borbama u samom Harkovu, pri čemu je pokazala izuzetnu borbenost i snalažljivost na terenu. Njezin zapovjednik, nadporučnik Eduard Bakarac, prvi je Hrvat odlikovan Željeznim križem II. reda na Istočnom bojištu.

Nakon što je pred vratima Moskve zaustavljeno njemačko napredovanje uslijedila je sovjetska zimska ofenziva u kojoj su snage Crvene armije uspjele na više mjesta probiti njemačku obrambenu crtu. Pukovnija je isprva prebačena na bojišnicu na rijeci Mius, a ubrzo zatim na područje oko grada Izjuma, gdje su sredinom siječnja 1942. godine Sovjeti izvršili proboj bojišnice i napredovali duboko u njemačku pozadinu. Borbe koje su uslijedile bile su daleko teže, složenije i napornije od onih za Harkov u listopadu 1941. godine. Dok nije zaustavljeno sovjetsko napredovanje borbe su bile prilično kaotične. Jasno razgraničenje između zaraćenih snaga nije postojalo i često bi se događalo da pojedine jedinice budu odsječene od svoje glavnine.

Pukovnija se ni na ovom bojištu nije borila kao cjelina, već su njezine pojedine jedinice ulazile u sastave njemačkih pukovnja i borbenih grupa i borile se pod njihovim zapovjedništvima. Osim što su Nijemci još uvijek cijenili da pukovnija nije u dovoljnoj mjeri izvježbana, djelomično je na to utjecala i priroda borbe na tom području jer su se i njemačke jedinice borile izvan svojih matičnih postrojbi ustrojene u različite borbene grupe (kampfgruppen). Kako su se jedinice pukovnije dokazivale u borbi raslo je i povjerenje njemačkog zapovjedništva prema njima. Tako je od stožernog dijela pukovnije ustrojena Grupa Markulj pod čije su zapovjedništvo potpadale različite njemačke jedinice, a jedno se vrijeme u njezinom sastavu nalazila i Valonska bojna.

Tijekom sovjetske zimske ofenzive sve su se jedinice pukovnije istakle u borbi, za što su im odana mnoga priznanja od strane njemačkih zapovjedništava. Cijena ovih uspjeha bili su visoki gubitci i u ovim borbama pukovnija je imala 843 poginulih, ranjenih, promrzlih i nestalih pripadnika, što je predstavljalo gubitak od 24 posto ukupne borbene snage.

Tijekom „raspućice“, kada je nastupilo zatišje na bojišnici, pukovnija je izvršila popunu i u gotovo punoj borbenoj spremi dočekala svibanj. Tijekom sovjetske ofenzive usmjerene na Harkov i njemačke kontraofenzive u svibnju 1942. (Operacija Fridericus), pukovnija se prvi put bori kao cjelina i ova bitka predstavlja vrhunac njezinog borbenog djelovanja. Pukovnija je u punoj spremi, moral je visok i sve zapovijedi izvršene su u potpunosti, pri čemu su jedinice pukovnije iskazivale visok stupanj samoinicijative. Za ove uspjehe pukovnija je primila brojna priznanja uključujući i pohvalu njemačkog vrhovnog zapovjedništva.

Jednake uspjehe pukovnija bilježi i za vrijeme njemačke ljetne ofenzive (plan Blau). Nakon uspješnog proboja uslijedio je dug progon neprijatelja duž rijeke Don, tijekom kojeg se pukovnici predalo mnoštvo sovjetskih vojnika. U borbi s opkoljenim sovjetskim snagama Operativne skupine Žuravlev pukovnija bilježi svoje najteže i najkrvavije gubitke. Tijekom dvodnevne borbe kod kolhoza Prolet kultura poginulo je 60 dočasnika i domobrana, a 6 časnika te 220 dočasnika i domobrana je ranjeno. Gubitci su bili toliki da je zapovjednik pukovnije odlučio izvršiti preustroj i tri pješačke bojne spojene su u jednu.

Unatoč velikim gubitcima vremena za predah nije bilo i pukovnija sudjeluje u čišćenju prostora velikog donskog luka od zaostalih i razbijenih sovjetskih jedinica. Uslijedio je sukob s jedinicama sovjetske 1. gardijske armije kod Nove Perekopke koje su uspostavile mostobran na desnoj obali Dona kod mjesta Kletskaja i Kremenskaja. U ovim borbama pukovnija ponovno bilježi znatne gubitke, pogotovu među časnicima. Pukovnija je krajem kolovoza povučena s prve crte bojišnice u pričuvu radi popune. Ova popuna nije bila dovoljna da se nadomjeste svi gubitci pretrpljeni u proteklim borbama. Raspoloživo ljudstvo bilo je dostatno za ustroj samo jedne pješačke bojne i jedne polubojne u snazi od jedne streljačke i jedne strojničke satnije.

Nakon mjesec dana odmora pukovnija je zajedno s 100. lakom pješačkom divizijom upućena u Staljingrad. Borbe u Staljingradu u tom su trenutku bile u punom jeku, a 100. laka pješačka divizija razmještena je na jedan od najtežih odsjeka, na bojišnicu oko brda Mamajev Kurgan i prema radničkom naselju “Crveni listopad”. U izuzetno teškim i krvavim gradskim borbama gubitci među hrvatskim domobranima su znatni i već nakon nekoliko dana ukida se polubojna i njezino preostalo ljudstvo razmješta se među preostale pješačke satnije. Tijekom ovih teških borbi lijevo krilo 100. lake pješačke divizije držala je Borbena grupa Pavičić, koja je unatoč teškom terenu, ogorčenom sovjetskom otporu i velikim vlastitim gubitcima izvršila uspješan prodor kroz radničko naselje “Crveni listopad” i izbila na željezničku prugu ispred same čeličane “Crveni listopad”.

Nakon iscrpljujućih borbi pukovnija je povučena u pričuvu, ali samo nakratko. Njemački gubitci gomilali su se, a pričuva nije bilo na raspolaganju i sve raspoložive snage bačene su u borbu. Tako je i pukovnija upućena kao pojačanje njemačkoj 79. pješačkoj diviziji. Ova divizija napadala je tvornički kompleks “Crveni listopad” koji je Crvena armija pretvorila u jako uporište. Borbe za “Crveni listopad” spadale su među najteže u Staljingradu i gubitci među domobranima svakodnevno bivaju sve veći. Uslijed ovih gubitaka izvršen je još jedan preustroj i od preostalih pješačkih jedinica ustrojena je jedna pješačka satnija. U sovjetskom napadu od 10. i 11. siječnja 1943. svi pripadnici ove satnije su ili poginuli ili ranjeni, te je hrvatska borbena grupa raspuštena, a od preostalih domobrana ustrojene su dvije radne satnije (Arbeitskompanie). Topnički odjel koji se za čitavo vrijeme borbi u Staljingradu nalazio u sastavu njemačke 83. topničke pukovnije, nastavio je borbeno djelovati.

Zapovjednik topničkog odjela potpukovnik Marko Mesić postao je u zadnjim danima i posljednji zapovjednik pukovnije, nakon što je pukovnik Pavičić nestao prilikom pokušaja napuštanja

Staljingrada. Mesić je 30. siječnja 1943. sovjetskoj pješačkoj diviziji generala Vasiljeva predao ostatke 369. pojačane pješačke pukovnije i zajedno s oko 700 preživjelih časnika, dočasnika i domobrana otišao u sovjetsko zarobljeništvo.

Pri pisanju ovoga rada autori su se koristili izvornim arhivskim gradivom, prvenstveno pukovnijskom pismohranom, koja uključuje ratne dnevnike, dnevne zapovijedi, izvješća i prijedloge za odlikovanja. Ova pismohrana sačuvana je zahvaljujući narednicima Ervinu Juriću i Petru Ljubiću koji su je iznijeli sa sobom u jednom od posljednjih letova iz opkoljenog Staljingrada, što predstavlja jedinstveni slučaj jer su pismohrane ostalih postrojbi iz sastava 6. armije bile ili uništene ili zarobljene od strane Crvene armije. Djelovanje pukovnije i zbivanja oko nje na taj su način mogli biti rekonstruirani do najmanjih pojedinosti i donijeti nova saznanja o borbama na Istočnom bojištu, koja su bitna ne samo za hrvatsku povijest već i za svjetsku jer ishod ovog gigantskog sukoba odlučio je poslijeratno uređenje Europe i svijeta. Ovi izvornici nadopunjeni su gradivom iz njemačkih i ruskih arhiva, a korišten je i veliki broj znanstvenih i publicističkih radova objavljenih na ovu temu, čime je djelovanje pukovnije stavljeno u širi kontekst zbivanja na Istočnom bojištu. Tekst je popraćen s 290 detaljno opisanih fotografija i 50 mapa, što je pridonijelo lakšem razumijevanju i praćenju teksta.

I na kraju treba nešto reći i o autorima. Amir Obhodaš je 1998. godine završio dvopredmetni studij geografije i povijesti koji zajednički izvode PMF i Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Tijekom studija sudjelovao je u Domovinskom ratu kao pripadnik 144. brigade Hrvatske vojske. Od 1999. godine radi u Hrvatskom državnom arhivu gdje je danas načelnik Mikroteke i fototeke. Godine 2010. stekao je zvanje magistra znanosti iz humanističkih znanosti, polje povijest, na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje je obranio magistarski rad na temu „Kopnene postrojbe NDH na Istočnom bojištu 1941.-1943. godine“.

Jason D. Mark vlasnik je i direktor Leaping Horseman Books. Autor je već tri knjige pisane na istu ovu temu: „Death of Leaping Horseman: 24. Panzer-Division in Stalingrad“, „Island of Fire: The Battle for Barricade Gun Factory in Stalingrad“ i „Angriff: The German Attack on Stalingrad in Photos“. Od strane nakladničke kuće Stone&Stone knjiga „Island of Fire“ proglašena je najboljom knjigom u 2006. godini na temu povijest Drugog svjetskog rata (Editor's Choice Award 2006 Stone & Stone books).

Hrvatsko izdanje ove knjige izaći će tijekom iduće godine u izdanju „Večernji edicije“.

[52 Comments »](#)

[Tko je vidio ustaše?](#)

prosinac 15th, 2010

Detalj s krova crkve sv. Marka na Gornjem gradu u Zagrebu

U Hrvatskoj je raširen sindrom Lazara Lakića. Jeste li čuli za tu pošast? Ako niste, onda vas molim da prvo pročitate vijest koja je objavljena 2005. godine:

„U noći između utorka i srijede u prigradskom mjestu Crno pokraj Zadra Mirko Pucar (27) gotovo je ubijen na spavanju: na njega je nožem nasrnuo Lazar Lakić (30), izrezao ga po licu i zatim pobjegao. Lazar Lakić bio je te noći gost u obitelji Pucar, jer je Mirko, na kojega je nasrnuo nožem, njegov rođak. Motiv noćnog napada je strah Lazara Lakića da će ga “ustaše iz Crnoga ubiti”.

Lazar Lakić je podrijetlom iz Crnog i kanadski je državljanin, gdje je njegov otac otišao prije četrdesetak godina. Prije nekog vremena Lazar je s ocem doputovao u Srbiju i tamo je boravio, a na povratku u Kanadu odlučili su se zaustaviti u mjestu Crno pokraj Zadra, gdje im žive brojni rođaci, ovdašnji Srbi.

— Lazar je odmah po dolasku u Crno izrazio strah da će ga tu ustaše zaklati. Tako nam je rekao. Kad smo se okupili oko stola da ručamo, rekao je da ne može jesti od straha, zbog ustaša koji su u okolnim kućama, doznajemo razvoj događaja u obiteljskoj kući Pucar u Crnome.

Potom je Lazar s ocem otišao prošetati mjestom, gdje su se javili susjedi. S njom je razgovarao samo otac, dok joj je Lazar rekao da ne mogu pričati jer on “govori samo srpski”. Iako su mu objašnjavali da se mogu i ovako razumjeti, Lazar Lakić je ostao pri svome da će govoriti samo s onima koji govore srpski, a ne hrvatski.

Kulminacija Lakićeva straha i pokušaj ubojstva dogodio se te iste večeri. Oko jedan sat u noći uzeo je nož, ušao u sobu svog rođaka Mirka Pucara i dok je ovaj spavao Lazar je na njega nasrnuo nožem, razrezavši mu lice. U napadu mu je iščao i desno rame, a kad su se ukućani razbudili i

skočili iz postelja, Lakić je pobjegao.

Započela je policijska blokada i potjera za Lakićem, krupnim čovjekom, teškim gotovo 150 kilograma i visokim dva metra. Oko tri sata noću pronađen je kako se skriva u obližnjem rasadniku "Magnolija". Ozlijeđenom Mirku Pucaru pružena je liječnička pomoć, a Lakića je policija odvela na Odjel psihijatrije zadarske Opće bolnice, odakle je u srijedu prebačen u Psihijatrijsku bolnicu na otoku Ugljanu.

Liječnica na Ugljanu nam je potvrdila da je Lakić u Crnome proživio paničan strah da će ga ustaše zaklati, zbog čega je tako psihotično reagirao i nožem nasrnuo na rođaka.

U policiji je djelo Lazara Lakića karakterizirano kao pokušaj ubojstva, no kaznena prijava zasad nije podignuta. S njim se navodno ne može razgovarati, a uz to se u slučaj umiješalo i kanadsko veleposlanstvo u Zagrebu, budući da je Lakić kanadski državljanin.

— Lakić je u bolnicu doveden u pratnji hitne pomoći, policije i svoga oca. Bio je dezorijentiran samo u vremenu, a ostalo je shvaćao. S njim smo dugo razgovarali i njegovo psihotično stanje je nastalo od straha da će ga ustaše ubiti. Bio je sav izgreban jer je jurio i bježao kroz šumu, ozlijedio je i nogu u gležnju. Sada je pod terapijom i miran je, na forenzičkom je odjelu, a ne znamo što će biti dalje budući da je državljanin Kanade. Stoga se u njegov slučaj uključila naša posebna služba koja kontaktira s kanadskim veleposlanstvom, doznajemo od liječnika Psihijatrijske bolnice na Ugljanu.“

Koju godinu poslije izašla je i ova vijest:

„Danica Tabaković iz Tenje i njezin suprug Adem, časnik Hrvatske vojske, u srijedu su zamalo nastradali nakon što je njihov prvi susjed Vedran Budin (28) bez ikakvog ozbiljnog razloga ušao u njihovo dvorište, vrijeđao ih te prijetio da će ih sasjeći sjekirom.

Sve se odigralo pred očima drugog susjeda Vinka Begića, također časnika Hrvatske vojske, kojega pobjesnjeli Vedran nije poštedito verbalnih napada.

Stojeći na krovu pomoćnih prostorija Tabakovićevih, Budin sjekiru nije želio odložiti ni nakon dolaska policije zbog čega mu je ona oduzeta tek tijekom naknadne pretrage kuće u kojoj živi s majkom Minjom.

Prema riječima Tabakovićevih, drama se počela odigravati kada je Adem u srijedu oko 14 sati zamjenjivao salonit-ploče na pomoćnim prostorijama. U jednom je trenutku Vedran sa svoga balkona skočio na krov pomoćnih prostorija te sjekirom počeo razbijati netom postavljene ploče.

- Ovako ću vas sasjeći. Sve ćemo ustaše u sanducima spremi u Bosnu. Vi ste k...! Kakvi ste vi to oficiri? J... vam majku ustašku - samo su neke od rečenica koje je 28-godišnji Budin izvikivao dok je divljao po krovu i prijetio.

Cijelo to vrijeme njegova je majka, koristeći poljoprivrednu alatku, razbijala stražnju stranu pomoćnog objekta, također izvikujući psovke i uvrede.

Pravi razlog njihova ponašanja Tabakovićevi ni danas ne znaju, no pretpostavljaju da je riječ o nacionalnoj i vjerskoj netrpeljivosti koju susjedi izražavaju i prema drugima.

Iako su problemi s obitelji Budin počeli još prije pet godina, odnosno odmah nakon što su se majka i sin doselili u kuću, situacija je, kako kaže Danica Tabaković, bila podnošljiva sve do prije godinu dana, odnosno dok Tabakovićevi nisu dovršili svoju kuću.

Osim što im je susjeda poslala sve inspekcije, od čega nije bilo ništa jer za sve izvedene radove imaju potrebne dozvole, više je puta rekla da će im kuću srušiti, zapaliti ili na nju baciti bombu.

- Najviše joj, čini se, smeta to što smo stavili crni krov jer neprestano ponavlja da crni krov neće u centar Tenje, da se ustaške kuće neće širiti po selu i da će osvetiti to što je njezin otac danas u Novom Sadu. Doista ne znamo što više učiniti - požalila se Danica Tabaković.

Jedna od najstarijih slika grba kraljevine Hrvatske iz 1495. nalazi se u austrijskim gradu Innsbrucku

Dodala je da probleme imaju i drugi susjedi jer Budinovima smetaju lavež pasa, domaće životinje, autobusno stajalište ispred kuće, pa čak i zvuk crkvenog zvona.

- Da smo htjeli, mogli smo i mi njima zagorčati život jer je dio njihove kuće na našem zemljištu. No, nismo pravili probleme, nadajući se dobrosusjedskim odnosima. Od toga, čini se, neće biti ništa - rekla je ogorčena Danica.

Napomenula je kako se nakon posljednjeg događaja doista boji za svoju obitelj jer je u očima 28-godišnjaka vidjela mržnju i želju da ih ubije.“

I onda najnovije, na što je nedavno upozorio kolega bloger Zvonimir Varga na blogu [Ured za sport](#), sramotni tekst s portala net.hr:

„Trebamo li se čuditi što nam srednjoškolci ne znaju da je NDH bila nacistička tvorevina i što o njoj ne misle ništa negativno, ako su nam neke osnovne škole oslikane crtežima koje neodoljivo podsjećaju na ustaške vizure?

Osnovna škola na Jarunu već je danima ‘ukrašena’ takvom ‘freskom’ i to, navodno, nitko nije vidio.

Na zgradi koju dijele osnovne škole Alojzija Stepinca i Ivana Meštrovića na Jarunu osvanuo je veliki mural u boji koji prikazuje muškarca s crnom kacigom i grbom Nezavisne države Hrvatske.

Škola je smještena u jednoj od najprometnijih ulica u kvartu, nedaleko od Horvaćanske ceste. Djeca se nehajno igraju ispred murala i to danima. Crtež su u srijedu, usred bijela dana dotjerivala četiri adolescenata, koji nisu bili raspoloženi za duge razgovore.

Zanimljivo, nitko iz te dvije škole nije primijetio da im na zidu djeca crtaju muškarca s obilježjima koja asociraju na NDH iako se sjajno vidi s ulice.“

A BBB dečki s Jaruna na kacigu američkog vojnika stavili su samo hrvatski grb. Famosnoj novinarki sporno je bilo to što je grb počinjao s bijelim poljem i odmah je vidjela ustaše na djelu!

Nekima je čak zasmetao i grb Udruge hrvatski dragovoljac 1991. na njihovom ovdašnjem blogu [Ratne priče](#), jer također počinje s bijelim poljem, a onda je još veća zabrinutost i to što je u tom bijelom polju slovo „u“!

Hrvatska je, na žalost, opterećena sindromom Lazara Lakića, da se na svakom koraku vide neki ustaše kojih nema, a da povijesni hrvatski grb s prvim bijelim poljem asocira samo na ustaško, što je besmisleno, apsurdno i posve netočno, da ne kažem i zlonamjerno! Takvima bih onda preporučio da se popnu na krov crkve sv. Marka na zagrebačkom Gornjem gradu pa da protestiraju zašto su tamo davno prije NDH stavili grb s prvim bijelim poljem. Ili da možda protestiraju u Austriji, u Innsbrucku, gdje se jedna od najstarijih slika grba Kraljevine Hrvatske iz 1495. godine nalazi na pročelju svoda kuće gradskog suca u Herzog-Friedrichstrasse 35, i zamislite koje podvale, također s prvim bijelim poljem! Ti povijesni dušebrižnici također bi trebali znati da grb NDH i ustaškog pokreta nije bio samo štit s prvim bijelim poljem, nego da je u prvom redu njega karakterizirao znak u obliku zvjezdolike troplete vitice crvene boje koja uokviruje bijelo polje u kojemu je veliko slovo „U“ tamno modre boje! Baš kao što su komunisti hrvatski grb, ovaj put s početnim crvenim poljem, okružili vijencem od žitna klasja sa srebrnim nakovnjem u dnu i zlatom obrubljenom crvenom petokrakom zvijezdom na vrhu te valovitim morem na dnu. Iako je danas službeni grb s prvim crvenim poljem, nitko nikad nije zabranio i ne može zabraniti da se u neslužbene svrhe može koristiti i povijesni hrvatski grb s početnim bijelim poljem.

Ali ništa to ne čudi! Iako u Hrvatskoj nema ni jedne relevantne političke opcije koja zagovara ustaštvo, a takvi pojedinci i grupice na margini su društva, neprestano nas se bombardira ustašama kao da se sad pripremaju preuzeti vlast. U tome prednjače pojedini glasni pojedinci, poput Goldsteina, Jergovića, Lucića, Mesića i njima slični, koji narod plaše ustašlukom, a na kojemu zapravo oni sami zarađuju. Istodobno se u Hrvatskoj na mala vrata rehabilitira četnički pokret, a da o neoboljševizaciji i ne govorim. Ustaški pokret povijesno je osuđen, neki od njegovih aktera i pravosudno su sankcionirani, iako je u puno slučajeva za Jugoslavije bilo riječi i o montiranim političkim procesima, što ne znači da nisu bili krivi, za razliku od komunističkih i četničkih zločinaca od kojih neki još i danas slobodno hodaju zemljom jer su očito iznad zakona! I to je onda pravna država? Malo „morgen“!

[32 Comments »](#)

[Tita kuju u zvijezde, a Tuđmana mrze](#)

prosinac 9th, 2010

Iako sam ovaj tjedan namjeravao pisati o sasvim drugoj temi, vrućoj, aktualnoj, ostavio sam je za idući tjedan. Sigurno se neće ohladiti. Odlučio sam se i ovaj tjedan još zadržati na Franji Tuđmanu iz više razloga. Jedan je taj što je u petak 11. godišnjica njegove smrti koju vrijedi obilježiti. Drugi je taj što HDZ u predizborne svrhe pokušava mrtvim Tuđmanom manipulirati. Treći, što su mnogi

godinama uprijeli lagati o njemu, a onda i o nama, kao ovih dana Stipe Mesić koji bi svog prethodnika rado vidio u Haagu. Mnoštvo je bezočnika na hrvatskoj javnoj sceni. Četvrto, Haaški sud uskoro izriče posljednje presude, a u optužnicama protiv Gotovine, Markača i Čermaka, te protiv šestorice Hrvata iz BiH, Tuđman se navodi kao vođa „zločinačkog pothvata“. Kakav je Haaški sud, nedosljedan, zbrkane prakse, nevjerodostojan, najbolje se pokazalo sada na slučaju Veselina Šljivančanina. I peto, ne treba napominjati što nam trenutni šef države Ivo Josipović radi po regionu, kakve sve isprike daje, koje zbrkane političke poruke... U Hrvatskoj se zbiva nevjerovatni paradoks. Tita se kuje u zvijezde, čovjeka koji je bio evidentni diktator i zločinac. Ali to mu se oprašta, te se u prvi plan pokušava izvući ono što bi kao kod njega bilo pozitivno. S druge strane, Tuđmana se preko svake mjere ocrnjuje, i to čak s otvorenom mržnjom, a sve ono pozitivno se zatamljuje. Jasno je i zašto, Tuđmana se ocrnjuje u prvom redu zbog njegove borbe za samostalnom hrvatskom državom. To je njegov najveći zločin, koji mu mnogi i kod kuće i vani ne mogu oprostiti. Stoga ovdje prenosim još jedan, izuzetno važan dio za razmišljanje iz knjige Jamesa J. Sadkovicha „Tuđman. Prva politička biografija“. Ovo vrijedi pročitati i zamisliti se, a dakako da svima toplo preporučam pročitati i cijelu knjigu! Sadkovich između ostaloga piše:

„Franjo Tuđman sada je mrtav više od desetljeća, a ratovi koji su razorili Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu sve više su tema povijesnih studija, a ne dnevni izvor zabrinutosti i traume za njihove građane. Hrvatska je demokratska zemlja s višestranačkim sustavom i tržišnim gospodarstvom i u cjelini joj dobro ide; turisti su se vratili na Jadransku obalu, živahna je politička rasprava, a „građansko društvo“, kako god nejasna ta sreća bila, dobro je etablirano, niču nevladine organizacije, kafići su puni, glazba i umjetnost cvjetaju, a mediji su svadljivi. Zagreb je opet užurbani grad, a Dubrovnik je ponovno zadobio svoj šarm. Hrvatska čvrsto surađuje s međunarodnom zajednicom i za nekoliko godina vjerojatno će slijediti Sloveniju u Europsku uniju. Stranka koju je Tuđman vodio deset godina, Hrvatska demokratska zajednica, sada je vodeći član koalicijske vlade, a prošle je godine jedan zagrebački trg dobio po njemu ime. Tako bi se činilo da je Tuđmanova ostavština bila blagotvorna, nešto za slavljenje.

No nad Hrvatskom se nadvio oblak, jer dok većina Hrvata želi zaboraviti rat i dok većina stranaca vidi Hrvatsku kao odredište za odmor, neki promatrači u inozemstvu i u zemlji i dalje upozoravaju da bi njezina „fašistička“ prošlost još i danas mogla kompromitirati njezinu liberalnu budućnost. Oni pozorno drže zemlju na oku i zvone na uzbunu na i najmanji navještaj da bi se njezini građani mogli ponovno vratiti na „fašizam“ ustaškog režima iz Drugoga svjetskog rata ili na „autoritarizam“ Tuđmanove ere; oni tumače riječi pjesme popularnog pjevača i nazočnost nekih u crno odjevenih obožavatelja na njegovim koncertima kao zastrašujući dokaz da vlast tolerira „fašizam“, koji je navodno zarazio neke dijelove hrvatske mladeži i predstavlja prijetnju manjinama u zemlji i njezinim susjedima.

Preuveličavanje utjecaja jedne pop-zvijezde i zabrinjavanje da je šačica tinejdžera vjesnik mračne budućnosti, može se činiti čudnim načinom za ocjenu cijelog naroda, a zahtjev da se Thompsonu zabrane nastupi, zacijelo je manje no liberalan, napose s obzirom na pljesak koji je slovenska pop-grupa Laibach dobila za potkopavanje komunističkog režima 80-ih godina. No za one koji budnim okom istražuju svaki djelić vijesti iz Hrvatske tražeći njezinu „fašističku“ prošlost, nije riječ o tome; Laibach se možda koristio nacističkim simbolima, no to je činio da bi potkopavao komunistički režim, a Thompson se koristi rodoljubnim riječima pjesme, narodnim plesačima i američkim automatskim oružjem da bi „legitimirao“ hrvatski Domovinski rat. Za razliku od Laibacha, koji je prizivao nacističke slike da bi potkopao komunistički režim, Thompsonovo je upadljivo domoljublje neprihvatljivo; slaviti vojnu pobjedu Hrvatske ne samo da podsjeća na militarizam, nego i oslobađa Tuđmana koji je bio, kako inzistiraju njegovi kritičari, ili manje iskusan partner srpskog diktatora Slobodana Miloševića, ili nasljednik ustaškog vođe Ante Pavelića. Oni koji su kritični prema Tuđmanu isto su tako skloni smatrati hrvatski Domovinski rat razumljivom pobunom Srba koji su se osjećali ugroženima njegovim ekstremnim nacionalizmom i njegovom autoritarnom metodom vladavine Hrvatskom. Oni hrvatsku intervenciju u Bosni i Hercegovini smatraju golom agresijom i potvrdom njihovih pretpostavki o Tuđmanovu djelovanju u Hrvatskoj. Taj imidž

pokojnoga hrvatskog predsjednika tako je raširen da znanstvenici više ne osjećaju potrebu da te tvrdnje stave u fusnote. Da su tisuće Hrvata bile ubijene i stotine hrvatskih sela, gradića i gradova srušene sa zemljom, granatirane, bombardirane ili okupirane, njima nije toliko važno koliko njihovo uvjerenje da je Franjo Tuđman bio machiavelistički podlac u balkanskoj tragediji.

Tuđmanovi kritičari rezoniraju da je njegova potraga za ispunjenjem hrvatskih nacionalnih težnji ostavila njegovim sunarodnjacima Hrvatima autoritarnu ostavštinu. Oni i njega i njegove pristaše smatraju šovinistima koji su slijedili diskriminatornu politiku i nastojali oživjeti simbole i duh, ako ne i doslovni sadržaj, ustaškog režima iz Drugoga svjetskog rata, izazivajući tako masovnu pobunu srpskih građana Hrvatske. Milica Bookman tipičan je primjer tih koji zaključuju da su Tuđmanovi napori „za povećanjem moći Hrvata“ izazvali „strah među Srbima u Krajini, koji su odbili živjeti pod još jednom hrvatskom nezavisnom državom koja ih je podsjećala na ustaški režim“. Za takve promatrače Tuđman nije bio ni domoljub ni demokrat niti disident; bio je autoritaran nacionalist čiji je šovinizam graničio s rasizmom i čije su imperijalne težnje urodile time da kuje zavjere sa Slobodanom Miloševićem kako bi raskomadao Bosnu i Hercegovinu. Njegovi su se kritičari stoga suprotstavili posvećenju trga vođi HDZ-a i oni bi željeli da hrvatski udžbenici predstavljaju Domovinski rat ne kao junačku borbu protiv upornoga srpskog agresora, nego kao tragediju u kojoj su patili i Srbi i Hrvati i kao sukob u kojemu su Tuđman i njegova vlast bili podlaci, a ne spasitelji. Dakako, pritom oni optužuju Tuđmanovu vlast, Hrvatsku vojsku i u određenoj mjeri sâm hrvatski narod kao krivce za to što su branili svoju zemlju i protiv unutarnje pobune i protiv vanjskog napada.

Ništa od toga nije novo – Hrvatska dugo vremena ima loš imidž na Zapadu i Franjo Tuđman upravo je u ispravljanju tog imidža vidio jednu od glavnih zadaća hrvatskih povjesničara tijekom 70-ih godina. Stoga je fina ironija da je Tuđman, koji je mnogo svoje profesionalne karijere potrošio na pokušaje prerade imidža Hrvatske u povijesnim knjigama, sâm nehotice pridonio ustrajnosti imidža koji prikazuje hrvatski nacionalizam kao u biti fašistički, a Hrvate kao neobično otvorene za privlačnost demagoga i diktatora. No ako su tom imidžu skloni Tuđmanovi klevetnici, to je imidž koji je on osobno smatrao alarmantnim i zdušno se trudio promijeniti ga. Unatoč tomu čini se da je to potvrdilo tužiteljstvo Međunarodnoga kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ), čije su optužnice optužile vođu HDZ-a da je vodio „zajednički zločinački pothvat“ kako bi raskomadao Bosnu i Hercegovinu i Hrvatsku očistio od Srba – optužba koja se također čini da potvrđuje hrvatske sumnje kako su tužitelji u Den Haagu odlučni da „kriminaliziraju“ njihovu borbu za neovisnost. Napadi na Tuđmana koji dolaze od njegovih političkih protivnika u zemlji mogu se odbaciti kao politički motivirani, a optužbe srpskih glasnogovornika mogu se okarakterizirati sebičnima, no optužnice MKSJ-a čine se nepristranim optužbama koje treba uzeti ozbiljno, napose kad se slažu s korpusom znanstvenih radova koji se općenito slažu da su nacionalisti, napose Tuđman i Milošević, uzrokovali ratove za jugoslavensko naslijeđe.

Ali sadašnji konsenzus nije onako čvrsto zasnovan kako se čini, jer nije plod pomnoga arhivskog istraživanja i objektivne analize, nego proizvod suvremenih izvješća i analiza promatrača koji su sâm čisto bili pristrani i sudskog procesa koji je po definiciji pristran, a ne objektivan. Mišljenja su se obično podudarala ne zato što ih podupire veliki korpus arhivskih dokaza, nego zato što su novinari, političari, diplomati, znanstvenici i tužitelji obično eksploatirali iste izvore i citirali i ponavljali jedni druge. No oni nisu imali pristup arhivskim izvorima koji bi potvrdili ili opovrgli neprestane glasine, diplomatske tračeve, namjernu propagandu i površno izvješćivanje. Učinak toga nije bio različit od onoga koji zapaža James Read što se tiče „propagande strahota“ tijekom Prvoga svjetskog rata; kad se jednom glasinama, pričama rekla-kazala i propagandi povjeruje kao istinitima, one se obično ponavljaju dok ne postanu opće znanje. Informacije, i one točne i one netočne, funkcioniraju poput novca koji se, čini se, „umnožava“ kako mijenja vlasnika. Sa svakim ponavljanjem izvor pada u nepoznato i citiraju se izvori koji su četiri i pet puta udaljeni od originalnog izvora, čime se stvara privid da informacija dolazi iz više izvora. Dakle, je li riječ o izvješćima kako su Turci nabijali kršćansku novorođenčad na bajunete ili o masovnim silovanjima

Belgijanki koje su počinili njemački vojnici, oni koji su ih ponavljali, svjesno ili ne, pomogli su istkati guste mreže optužbi koje, čini se, potkrepljuju tvrdnje što su često posvemašnja izmišljotina.

Zbog toga fenomena tekuća je povijest osobito riskantan pothvat, a on i objašnjava zašto mnoge studije o ratovima koji su razrušili države sljednice Jugoslavije 90-ih godina nisu baš pouzdane. Količina ponavljanja ono je što podaje vjerodostojnost, napose ako u optužbi ima i zrnice istine. Tako je postalo opće poznato da su Tuđmanove „procjene“ ratnih žrtava i njegova politika „pomirbe“ potomaka partizana i ustaša dokaz njegovih antisrpskih i antisemitskih sklonosti i njegove namjere da se reanimira ustaška država iz Drugoga svjetskog rata, čak i kad su te njegove „procjene“ bile zapravo službena jugoslavenska statistika, a namjera njegovih napora na „pomirbi“ Hrvata bila je da ublaži, a ne da izazove sukob. Darko Hudelist obrazlaže da je Tuđman prihvatio ideju pomirbe od ustaša te pretpostavlja da je postojala komplicirana urota koja je uključivala franjevce, ustaše te pripadnike političke emigracije kako bi objasnio Tuđmanovo nastojanje da revidira jugoslavensku historiografiju. Ali tko je utjecao na Tuđmanov način razmišljanja kompleksno je pitanje, a ne jednostavno napominjanje kako je jednom pročitao neku iseljeničku publikaciju. Jedan od njegovih najupornijih kritičara, Ivan Zvonimir Čičak, vjeruje da je ideja o pomirbi poteknula od studentskog pokreta 60-ih godina, a Zdravko Tomac je tvrdio kako je taj pojam bio temeljan za Hrvate, uključujući hrvatske Srbe, da budu ujedinjeni kao država, ako ne kao narod.

Ne iznenađuje da su Tuđmanove riječi i namjere iskrivljene; teško je pronaći pouzdane informacije o neposrednome i povijesnom kontekstu ratova u početku 90-ih godina prošlog stoljeća, velikim dijelom i zbog toga što je historiografija same Jugoslavije vrlo problematična. Zbog nategnutog jezika Saveza komunista Jugoslavije, dvostrukog značenja komunističkih „tekstova“ i „simbola“ i državne kontrole i cenzure medija i akademije, dokumenti koje je ostavio propali jugoslavenski režim, od službenih izvještaja do novinskih članaka, tako su nepouzdati kao i memoari i propaganda neprijatelja režima. Pripadnici bivšega režima ne samo da su sustavno cenzurirali knjige i zatamnjivali svako drukčije mišljenje, nego su nastojali kontrolirati što ljudi misle u potrazi za stvaranjem novoga „jugoslavenskog“ pojedinca prožetoga pravilima marksizma-lenjinizma, zbog čega su dokumenti tog režima uvelike djelovali kao otpaci i ostaci orwellovskog svijeta, što su oni, dakako, bili, jer Orwell se koristio komunističkim, fašističkim i nacističkim režimom kao šablonama za Životinjsku farmu i 1984. No kad je Oskar Gruenwald predložio ozbiljnu raspravu o „logoraškoj literaturi“ iz Jugoslavije, uključujući iseljeničku književnost i djela disidenata poput Adema Demaćija, Marka Veselice i Franje Tuđmana, žestoko ga je napao Robert Hayden, koji je oklevetao Gruenwaldov znanstveni rad i odbacio svu iseljeničku literaturu kao nevažnu. Gruenwald je na to odgovorio sugerirajući kako je vrijeme da se okončaju „apologije za režime i političke sustave“ i da se uvede malo „glasnosti u slavenske studije na Zapadu“.

Ako je Gruenwald imao pravo, onda ne samo da komunističke i iseljeničke izvore valja rabiti s oprezom, nego tako treba postupati i sa znanstvenicima sa Zapada, koji su svjesno ili nesvjesno odabrali strane i tijekom Hladnog rata i tijekom ratova za naslijeđe Jugoslavije, koji su uslijedili nakon njega. Poput njihovih kolega u Jugoslaviji, neki su zapadnjački znanstvenici pokušavali diskreditirati one s kojima se nisu slagali i ponuditi „apologije za režime i političke sustave“ – i nacionalnosti – umjesto ozbiljne analize. Poput jugoslavenske historiografije zapadna je znanost isto tako iskrivljena zbog oslanjanja na jugoslavenske i iseljeničke izvore i zbog sklonosti znanstvenika da odabiru strane. Na primjer, tijekom 90-ih godina dok su zapadni znanstvenici redovito osuđivali zločine ustaškog režima, ignorirali su ili izmišljali objašnjenja za slične akcije četnika i partizana. Isto su tako bili skloni uzimati s rezervom ili ignorirati iseljenička izvješća o partizanskim pokoljima hrvatskih i slovenskih zatvorenika. U Jugoslaviji su to do potkraj 80-ih godina bile tabu-teme, a to su bile i na Zapadu, barem među „ozbiljnim“ znanstvenicima; tek je nekoliko iseljeničkih časopisa objavljivalo članke o tim temama. Sada nema dvojbe da su partizani bili krivi za masovne ratne zločine, kao što su to bili četnici i ustaše. Ipak, uz rijetke iznimke, one koji su preispitivali konsenzus među znanstvenicima na Zapadu što se tiče takvih pitanja bojkotiralo

se, i dalje ih se bojkotira, a posljedica toga jest da se nešto što je mogla biti korisna znanstvena rasprava nikad nije dogodilo.

Bilo je mnogo razloga za to, prije svega raširena predodžba na Zapadu da je Jugoslavija bila blizu socijalističkog raja, mirno, multikulturno, samoupravno društvo u nesvrstanoj socijalističkoj državi s komunističkom partijom podijeljenom u osam natjecateljskih dijelova. Većina promatrača njezin kraj nije smatrala propašću totalitarnoga ili čak autoritarnog sustava, nego razaranjem policentrične države koja je, unatoč tomu što je imala samo jednu partiju, imala u biti „autonomne“ grane te partije u svakoj od njezinih šest republika i u dvjema autonomnim pokrajinama. Oni nisu vidjeli neuspjeh komunizma, nego virulentne sojeve anakronističkog nacionalizma koji napada održivu državu. Za one koji su imali i imaju to mišljenje, stvarni prijelaz s autoritarne vladavine u demokratski pluralizam nije se dogodio 1990., kad se Savez komunista Jugoslavije formalno raspao i kad su održani prvi slobodni izbori još od vremena prije 1941. godine, nego kad su Stjepan Mesić i šarolika koalicija lijevog centra dobili izbore 2000., navodno oslobađajući Hrvatsku od željeznog stiska Franje Tuđmana i njegove Hrvatske demokratske zajednice. Tipična je tvrdnja nizozemskog znanstvenika da je Mesićeva pobjeda bila „izvanredna“ zato što je Mesić povezivan „sa SFRJ i s jugoslavenskim multietničkim idealom“ tako da je njegov izbor otvorio „novi građanski politički prostor“ u kojem su cvjetale oporbene stranke. Mesić je ne samo bio voljan svjedočiti protiv Miloševića i Tuđmana kako bi „razotkrio njihov dogovor o etničkoj podjeli Bosne i Hercegovine u srpske i hrvatske sfere“, nego se odrekao hrvatskih pretenzija na „Bosnu“, ohrabrivao hrvatske Srbe da se vrate s punim manjinskim pravima, surađivao s MKSJ-om te osudio demonstracije kojima se protestiralo protiv osude Tihomira Blaškića, koji je proglašen krivim za „etničko čišćenje Muslimana u Lašvanskoj dolini...“ u izvedbi Tuđmanove vizije „Velike Hrvatske“. Mesić je tako okončao izolaciju Hrvatske i ugodio srpskim vođama poput Milorada Pupovca. Jedine snage koje su se suprotstavile njemu i MKSJ-u bile su one „združene s etničkim šovinizmom“.

Slična tumačenja događaja naišla su na široku potporu na Zapadu i među nekim intelektualcima i političarima u Hrvatskoj, no njih nisu dijelili sami Hrvati, od kojih je većina očigledno MKSJ 2000. godine promatrala sumnjičavo. Takva su tumačenja isto tako netočna i ne slažu se s dokumentarnim zapisima. Tuđman je već 1991. godine obećao hrvatskim Srbima puna građanska prava, što je bio preduvjet za priznanje EU-a, a njegova je vlada opsežno surađivala s MKSJ. Mesić nije bio idealist lijevog krila; prije 1994. on je bio jedan od najmoćnijih ljudi u Tuđmanovoj vlasti i pomogao je formulirati i provesti politiku u Bosni i Hercegovini. Još značajnije, oporbena je koalicija odnijela „nadmoćnu pobjedu“ na izborima koji su održani dok je HDZ navodno imao potpunu kontrolu nad Hrvatskom. Zaista, većina izbornih neregularnosti koje su promatrači OESS-a utvrdili 1997. još su vrijedile 2000. godine, što je anomalija koja bi sugerirala da je HDZ imao nešto drugo od potpune, „autoritarne“ kontrole. U stvarnosti, dok su „vladini“ mediji bili skloni HDZ-u, bilo je također i snažnih oporbenih medija koji su redovito počinjali zlobne napade na Tuđmana, HDZ i hrvatsku Vladu tijekom 90-ih godina. Stoga se čini kako je tvrdnja da je Hrvatska bila „autoritarno“ društvo upleteno u agresiju protiv njezina bosanskog susjeda pretjerana, napose s obzirom na krhku prirodu dokaza koji se navode da bi se pokazalo kako je Tuđman kovao zavjeru s Miloševićem da bi teritorijalno razdijelio Bosnu i Hercegovinu, s obzirom na odbacivanje većine optužbi protiv Blaškića pred Prizivnim vijećem MKSJ-a, hrvatski vojni savez sa Sarajevom 1992. i njezinu planiranu federaciju i vojnu suradnju s Bosnom i Hercegovinom 1994. i 1995. godine. U stvarnosti, hrvatska se „reformistička“ vlada ubrzo našla u sukobu s MKSJ-om, organizacije poput Freedom House nikad Hrvatsku nisu klasificirale kao autoritarnu državu usporedivu sa Srbijom ili Bjelorusijom tijekom 90-ih, a kritike hrvatskoga izbornog procesa mogle bi se isto tako lako uputiti i onima u Teksasu i Ohiju.

Stoga ponešto iznenađuje da literatura na engleskom jeziku tretira „prijelaz“ s autoritarne na demokratsku vladavinu u Hrvatskoj kao nešto što se dogodilo 2000., a ne 1990. godine, osim ako se nema na umu da je za one na ljevici, u liberalnom centru ili na slobodno-tržišnoj desnici nacionalizam po aksiomu autoritaran koliko i komunizam ili fašizam, jer njegova zaštita „nacionalnih“ interesa isto tako smeta njihovu političkome, socijalnome i gospodarskom programu

rada. U onoj mjeri u kojoj znanstvenici na Zapadu prihvaćaju tu pretpostavku, oni nisu ništa pouzdaniji nego komunistički ili iseljenički pisci koji polaze od drugih, suprotnih pretpostavki. Zaista, poput komunističkih i iseljeničkih izvora, oni isto tako pokazuju deformacije tipične za literaturu iz razdoblja Hladnoga rata. Tako se i primarnim izvorima koji su na raspolaganju i sekundarnoj literaturi temeljenoj na tim izvorima mora pristupati oprezno, tim više što mnogo toga nisu napisali „profesionalni povjesničari“ koji pišu „normalnu“ povijest (da posudimo pridjev od Thomasa Kuhna), nego šarolika ekipa pisaca koji se žure dospjeti u tisak prije nego što prigoda za to nestane i prije nego što države sljednice Jugoslavije postanu „normalne“ države, a ne ostaju više ratne zone.

Čak i oni koji su nastojali biti „profesionalni“ i objektivni, bili su skloni ponavljati pristranosti usađene u literaturi i nehotice ponavljane stereotipe, mitove i legende što se tiče Jugoslavije i njezinih država sljednica. Oslanjanje na službene jugoslavenske izvore i izvješća njezinih medija naveli su Waynea Vucinicha, tadašnjeg profesora na Stanfordu i mentora mnogih povjesničara o Jugoslaviji, na zaključak da su tijekom 60-ih godina Hrvati i Slovenci djelovali nerazumno i da su Albanci otežavali život Srba na Kosmetu (Kosovu i Metohiji). To su tumačenja kojima su poslije bili skloni i srpski glasnogovornici i glasnogovornici JNA koji su ih ponavljali da bi opravdali korištenje vojne sile protiv sva tri naroda. Vucinicheva baza podataka bila je opsežna i sezala od dokumenata s partijskih kongresa do novinskih članaka i sekundarnih izvora, no on se obično uvelike oslanjao na komunističke glasnogovornike (npr. Josipa Broza Tita i Edvarda Kardelja) te srpske izvore (npr. Dobricu Ćosića i Jovana Marjanovića), a njegovi su eseji odražavali njihovu perspektivu. Kad znanstvenici konzultiraju samo nekoliko izvora, pretpostavljajući da su informacije u njima točne, a analiza nepristrana, ili kad stavljaju neprimjereni naglasak na određeni tekst ili događaj, iskrivljenja koja se pojavljuju kao rezultat toga čak su i veća i gotovo da jamče pogrešnu analizu. Na primjer, Darya Pushkina, koja se služila djelom *Broken Bonds* (Prekinute spone) Lenarda Cohena, nekim izvješćima UN-a i dvama novinskim člancima, zaključila je da je Tuđman zapravo „razvio“ praksu etničkog čišćenja kao „političko rješenje“ kako bi Hrvatsku oslobodio od njezinih Srba, čak i ako su Hrvati, a ne Srbi, bili protjerivani iz svojih domova 1991. i 1992. godine.

Čak i tako oskudna baza izvora, naivno korištenje primarnih izvora i problematična priroda mnogih sekundarnih i primarnih izvora, napose medija, po sebi ne objašnjava zašto su promatrači i znanstvenici bili tako spremni vjerovati glasinama, naklapanjima i propagandi kao da su stvarnost. Literatura o ratovima koji su uništili države sljednice Jugoslavije bila je isto tako nošena krizama i orijentirana prema određenim problemima, što je gotovo onemogućilo objektivnu procjenu. Povrh toga, politička kultura koja je Muslimane prikazivala kao žrtve navela je promatrače na to da u isti koš stave Tuđmana sa Slobodanom Miloševićem i da ga razlikuju od vođe Muslimana, Alije Izetbegovića, kao i da obje, i srpsku i hrvatsku vlast, smatraju u biti autoritarnom, unatoč empiričkim dokazima da je suprotno što se tiče potpuno različite prirode političkih sustava u Hrvatskoj i Srbiji. Zapravo, premda su Hrvati također bili žrtve agresija JNA i srpskih snaga, put najmanjeg otpora intelektualno i politički bio je da se kleveću i Hrvati i Srbi, a da se poistovjećuje s Muslimanima.

Dakle, iako su i Hrvatska i Bosna i Hercegovina bile države sljednice bivše Jugoslavije te iako je i jednu i drugu napala Jugoslavenska narodna armija (JNA) i iako su obje zemlje neprijateljske snage velikim dijelom okupirale u početku 90-ih godina, postoji tendencija da se Tuđmanovu Hrvatsku smatra i žrtvom i agresorom i da se odbaci njezin „takozvani Domovinski rat“ kao u biti mitski. Postoji i srodna tendencija da se Bosnu i Hercegovinu smatra čistom žrtvom, čiji su se muslimanski građani, uz pomoć onih Hrvata i Srba koji su izbjegavali etnički nacionalizam u korist domoljublja, borili u obrambenom ratu narodnog oslobođenja. Tako u svojoj studiji o „srpskom projektu“ za prigrabljivanje najvećeg dijela bivše Jugoslavije James Gow argumentira da, dok su Hrvati pozdravljali napade na njihove gradove kako bi primijenili svoju „strategiju žrtve“, samo su „Bosanci bili žrtve u dobroj vjeri“. Ali Gow isto tako vjeruje da je bosanska vojska, u kojoj su dominirali Muslimani, napadala muslimanske civile kako bi pridobila simpatije u inozemstvu, što je

pretpostavka koju bi većina znanstvenika sklonih Bosni i Hercegovini načelno žestoko demantirala. Bilo da je Gow imao pravo ili ne, jasno je da Muslimani nisu bili jednostavno žrtve. Kako je napisao hrvatski povjesničar Davor Marijan, Bosna i Hercegovina služila je kao baza za napade na Hrvatsku i dopustila je neprijateljskim snagama da prijeđu preko njezina teritorija, čime se njezina tvrdnja o neutralnosti u ratu protiv Hrvatske temelji na vrlo slaboj osnovi. Muslimanske su postrojbe isto tako bile uključene u veliko „etničko čišćenje“ Hrvata i postoje uvjerljivi dokazi da su 1993. Alija Izetbegović i drugi muslimanski vođe nastojali izboriti jednu održivu državu u Bosni, prisvajajući teritorij koje su držale postrojbe Hrvatskog vijeća obrane, a zatim protjerujući Hrvate koji su živjeli u tim područjima.

Mnogi bi suvremeni znanstvenici tako protuslovne prikaze odbacili kao i mnoga „suparnička“ ili „osporavana“ kazivanja. No takav je pristup samo poziv na relativiziranje, a ne analitička prosudba. Kako je napomenuo Victor Davis Hanson, „oslanjanje na poststrukturalističku teoriju... imalo je uglavnom poguban učinak i na standarde istraživanja (odbacivanje primarnih izvora, zanimanje za periferne teme, sve veća politizacija i umanjivanje ljudskog djelovanja) i na predstavljanje znanosti (proza opterećena žargonom, izostanak zdravog razuma, preferencija teoretskoga na račun pragmatičnoga)...“ Stoga je upozorio da se ne prihvaćaju „postmoderne teoretske mode“ i da se ne napuštaju „velike tradicije pristupačnoga povijesnog kazivanja temeljenoga na empiričkom istraživanju“, jer teorija „nije lijek za zla filološke pedanterije – ali lijek jest jasna proza, zdrav razum i ocjena da je rat strašno fascinantno za sve nas“.

Hansonov oprez napose se čini prikladnim u slučaju Franje Tuđmana i Hrvatske, čiji se imidž na Zapadu temelji na propagandi iz vremena rata i na optužbama, a ne dokazima i analizi. Najuvjerljiviji je korpus dokaza onaj koji je sastavilo Tužiteljstvo i različiti timovi obrane pred MKSJ-om, no isti znanstvenici koji prihvaćaju postmoderne pretpostavke u vezi s Tuđmanom i njegovom vlasti skloni su smatrati vjerodostojnima samo dokaze tužiteljstva, a ignorirati ili ne prihvatiti dokaze obrane zato što su nepouzdana. Ali MKSJ nije stvoren da bi provodio povijesna istraživanja, nego da bi kazneno gonio ratne zločine i zločine protiv čovječnosti. On nije stvoren da procesuirao zločine protiv mira, očito kako bi se izbjeglo da se mora raspravljati o uzrocima sukoba u Jugoslaviji. K tome, priroda pravnog dokaza per se ne dopušta nepristranu potragu za istinom sudaca koji su zainteresirani za „zadovoljavanje“ zahtjeva suprotstavljenih strana i za uspostavljanje vjerojatnosti krivnje. Čak i bivša glavna tužiteljica Suda, Carla del Ponte, priznala je da sudovi za ratne zločine „ne mogu utvrditi svu istinu i sve činjenice“. Del Ponte je sama bila meta oštre kritike onih koji nisu bili zadovoljni kaznama koje je izrekao MKSJ, na koje su utjecali različiti čimbenici, uključujući odluku njezina ureda da se pokuša nagoditi s optuženicima ako priznaju krivnju, što rezultira ublažavanjem kazne, te slobodu koja je dana sucima pri izricanju kazne.

Dokaz izveden pred Sudom valorizira niz sudskih vijeća i filtrira se preko žalbenog vijeća, no pravila postupka utvrđuju suci i ona obično, čini se, daju prednost tužiteljstvu. Većina se dokaza sastoji od izvješća promatrača EU-a i UN-a, čija je objektivnost sumnjiva; odabranih odlomaka iz odabranih dokumenata, a ne pomne analize dokumenata; i svjedočanstava optuženih, njihovih navodnih „žrtava“ i mišljenja „stručnjaka“, od kojih svi proturječe svima. Ni optužba niti obrana ne mogu provesti četiri ili pet godina usredotočujući se na dani aspekt rata i prolazeći kroz neku vrstu „iterativnog“ procesa koji je bitan za pisanje dobre povijesti, i ni optužba niti obrana nije zainteresirana za nastojanje da razumije poziciju svog protivnika na isti način kako povjesničari nastoje shvatiti prošlost. Drugim riječima, MKSJ nije institucija za povijesna istraživanja čiji su članovi zainteresirani za razumijevanje i analiziranje prošlosti. To je pravna institucija u kojoj i tužiteljstvo i obrana nastoje uvjeriti suce da oni posjeduju „istinu“ kako je definiraju pravila Suda i gdje je kažnjavanje u najboljem slučaju nedosljedno; dok oni koji su počinili ubojstvo dobivaju zatvorske kazne od osam godina, politički su vođe osuđeni na 25-godišnje zatvorske kazne.

Da tužitelji u MKSJ-u ne pristupaju dokazima na isti način kako to čine povjesničari, jasno je iz njihovih nastojanja da pokažu kako je postojao zajednički zločinački pothvat koji je navodno vodio Tuđman. Iako se mandat MKSJ-a proteže samo na ratne zločine koji su počinjeni nakon 1. siječnja

1991. i ne uključuje istraživanje uzroka ratova, njegovi su tužitelji zapravo proširili optužnice da uključuju nužne okolnosti pokušavajući povezati Tuđmanovu studiju o nacionalizmu u Europi iz 1981. sa stvaranjem Banovine Hrvatske 1939. i pripadnicima hrvatske političke emigracije koji su živjeli u Sjevernoj i Južnoj Americi, Europi i Australiji. Da bi poduprijeli svoju argumentaciju, tužitelji su pozvali vještake poput Roberta Donije, suautora naširoko čitane i vrlo citirane popularne povijesti Bosne i Hercegovine, koja odražava multikulturalno i problematično iščitavanje povijesti te regije. U svom svjedočenju Donia, koji je svjedočio na nizu suđenja i sklon je ponavljati „bošnjačke“ pisce, nastojao je potkrijepiti tvrdnju tužiteljstva da je Franjo Tuđman bio vođa zavjere za stvaranje Velike Hrvatske razaranjem Bosne i Hercegovine, portretirajući tako Tuđmana kao hrvatskog pandana Slobodanu Miloševiću, koji je nastojao stvoriti Veliku Srbiju na ruševinama Jugoslavije. Donia je isto tako povukao paralele između stvaranja Republike Srpske u Bosni i Hercegovini i Hrvatske Zajednice Herceg-Bosne i navodio da je stvaranje Hrvatske Zajednice Herceg-Bosne pokazalo Tuđmanovu namjeru da stvori Veliku Hrvatsku zato što je ona obuhvaćala veliki dio istog teritorija koji je imala Banovina Hrvatska 1939. godine.

U idealnom slučaju Tuđmanu bi se bilo sviđalo pripojiti područja Bosne i Hercegovina koja je on smatrao da su demografski i povijesno hrvatska i strateški i gospodarski važna za Hrvatsku, no nastojao je to učiniti pregovorima, a ne zavjerom za nasilno komadanje susjedne republike. Ali Donia i drugi koji obrazlažu da je on kovao zavjere sa srpskim vođama kako bi raskomadao Bosnu i Hercegovinu ignoriraju razliku između promjena granica ostvarenih pregovorima i onih nasiljem te su skloni unutarnju reorganizaciju Bosne i Hercegovine po nacionalnim crtama smatrati „podjelom“. Odbijanje da se napravi razlika između nasilne promjene s jedne i promjene pregovorima s druge strane otežalo je analizu Tuđmanove politike prema Bosni i Hercegovini, napose s obzirom na to da je Donijevo gledište daleko od toga da je jedinstveno. Michael Sells tvrdio je da su se Hrvati, pod vodstvom Franje Tuđmana, borili u svetom ratu protiv Muslimana Bosne i Hercegovine, a James Gow, koji je poput Donije radio s tužiteljstvom MKSJ-a, vjeruje da je Tuđman nastojao stvoriti Veliku Hrvatsku, baš kao što je Slobodan Milošević pokušavao stvoriti Veliku Srbiju. Novinari poput Eda Vulliamyja nudili su slične argumente, kao što su činili i mnogi drugi za koje je Tuđman bio autoritaran nacionalist koji je pokušao uskrsnuti simbole i politiku hrvatske države iz Drugoga svjetskog rata, Nezavisne Države Hrvatske, i ponovno stvoriti Banovinu Hrvatsku iz 1939. godine. Tako postoji neka vrsta konsenzusa u literaturi da je hrvatski i srpski „šovinistički nacionalizam“ uzrokovao ratove za jugoslavensko naslijeđe i da su masovna protjerivanja i bijeg civila koji su ih pratili bili rezultat racionalnih politika koje su odabrali i koje su provodili srpski i hrvatski, ali ne i muslimanski vođe. Uz rijetke iznimke većina autora sada pretpostavlja da je Tuđman bio autoritaran nacionalist i smatraju kako su i sukob u Bosni i Hercegovini i rat u Hrvatskoj događaji priređeni da bi se ostvarili ti ciljevi.

No zašto bi se taj konsenzus trebalo prihvatiti kao jedino održivo objašnjenje za događaje u Jugoslaviji nakon 1989. godine, napose s obzirom na to da postmodernistički znanstvenici ustraju kako je svaki prikaz jednostavno drugo „kazivanje“ i s obzirom na to da čak i standardna djela pokazuju utjecaj izvora koje je autor rabio i vremena u kojima je živio? Bilo da je „sve znanje društveno locirano“ ili ne i bilo da „naši konceptualni i teoretski izbori uvijek odražavaju naše porijeklo, obrazovanje, izbore discipline, pa čak i naše osobnosti“ ili ne, nema sumnje da povijesti odražavaju razdoblje u kojima su napisane i preferencije njihovih autora. Na primjer, sažeta studija Dennisona Rusinowa o Jugoslaviji između 1948. i 1974. postala je standardno djelo na tom području, no ono jasno odražava autorovu simpatiju za jugoslavensku ideju, „treći put“ komunističke Jugoslavije i standardne geopolitičke koncepte 70-ih godina. Rusinow je ujedinjenje 1918. godine smatrao „gotovo potpunim ispunjenjem“ zajedničkog „sna“ o južnoslavenskoj državi, iako su njezini narodi „imali malo toga zajedničkoga osim težnje za jedinstvom i sličnosti jezika, mitova o povijesnom porijeklu i stoljeća tuđinske vladavine“. Stoljećima, tvrdio je on, Jugoslaveni su živjeli „na dvama različitim kontinentima“: Hrvati, Slovenci, Mađari, Nijemci i neki Srbi u Habsburškom Carstvu, „europskoj sili i istaknutom centru europske kulture“; Muslimani, Makedonci, Albanci, većina Srba i neki Hrvati u Otomanskom Carstvu, „azijatskoj despociji s potpuno drukčijim naslijeđem“. Oni su svi živjeli u „trajno prijepornoj graničnoj zoni: između

Istočnoga i Zapadnoga Rimskog Carstva, između katoličkoga i pravoslavnog kršćanstva, između kršćanske Europe i islamske Azije, između germanskog Drang nach Osten i panslavenskog prodora prema toplim morima, između istočnoeuropskog boljševizma i zapadnoeuropske buržoaske demokracije ili fašizma“.

Za one koji zagovaraju multikulturalno iščitavanje jugoslavenske povijesti takav je prikaz gotovo hereza i nije teško zamisliti kako bi oni koji odbijaju tezu o pradavnim mržnjama kao uzroku jugoslavenskih problema reagirali na Rusinowljev komentar: „Kako je sam Tito jednom rekao: ‘Povjesničari su zabilježili katastrofalnu činjenicu da ni jedna od 50 generacija na našem teritoriju nije bila pošteđena ratnih razaranja i teških gubitaka.’“ Ipak, za Rusinowa upravo su ta „različita iskustva“ „ostavila duboki trag na kulturu i etos južnih Slavena“. Oni koji su živjeli „najdulje pod bizantskim i turskim utjecajem i vlašću“, zaključio je on, „naslijedili su grčko pravoslavlje ili islamsku tradiciju“ koja je „nedvojbeno balkanska“, a „njihova braća na sjeveru i zapadu, koja su kršćanstvo primila iz Rima, a vlast iz Beča, Budimpešte ili Venecije, pripadala su katoličkoj srednjoj ili mediteranskoj Europi“. Zato, dodao je kao ilustraciju, duhovita je napomena kako „je sâm način života Srbina i Hrvata namjerno provociranje jednoga od drugoga“. Jugoslavija, onda, nije bila ništa više nego „Velika Srbija, sa srpskim kraljem, sa srpskim glavnim gradom (i) srpskim premijerima kroz razdoblje između dva rata... te srpskom dominacijom u oficirskom zboru i birokraciji“ i sve su njezine stranke bile „etničke stranke“, osim KPJ, čije je vođe Rusinow smatrao hrabrim moreplovcima koji su Jugoslavene povelili na „nevjerojatno putovanje istraživanja, kritičkog razmišljanja i institucionalne inovacije“. Za njega, Partija je bila izvor „nevjerojatnog cvjetanja kritike, teorije i eksperimentiranja“, a Tito je bio više od „neintelektualnog konačnog arbitra i konačnog donositelja odluka“; on je bio „voljen, poštovan ‘Stari’ koji je ulijevao strah, a pripadao je neobičnoj, čvrsto povezanoj obitelji bivših zavjerenika i drugova po oružju“. Možda se sve to činilo istinitim kad je Rusinow pisao 70-ih godina, no to je prestalo biti istinito nakon smrti Staroga. Dok su zagovaratelji multikulturalizma bajali povijesne snove o Jugoslaviji koja je postojala samo kao idealna konstrukcija u njihovim knjigama i člancima, većina Titove djece odriče se njega i drugih članova njegove čvrsto povezane obitelji koja je evidentirana za odvajanje i razvod.“